

SLUTRAPPORT

FÅTT OCH GJORT

2011–2014

Nationella minoriteters projekt för jämställdhet och mot diskriminering

SLUTRAPPORT

Fått och gjort 2011–2014

Nationella minoriteters projekt för
jämfällldhet och mot diskriminering

Förord

Under 2011–2014 hade Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) i uppdrag att fördela pengar till nationella minoritetsorganisationer för jämställdhet mellan kvinnor och män och mot diskriminering internt inom deras organisationer. Det gjorde vi genom bidragsformen Jämställdhet bland nationella minoriteter. I den här rapporten beskrivs de projekt som har finansierats av bidraget och vilka resultat de har gett. Organisationerna som har fått bidrag har nått flera goda resultat genom sina projekt.

I rapporten redovisar vi också vad myndigheten mer har gjort inom ramen för uppdraget. Förutom att fördela bidraget har vi stöttat organisationerna i deras arbete inom den egna verksamheten mot diskriminering och för jämställdhet på andra sätt. Vi har bland annat arrangerat ett erfarenhetsutbyte.

Rapporten undersöker också om bidragets syfte och utformning stämmer överens med de nationella minoriteternas behov. Många nationella minoritetsorganisationer har varit delaktiga i utvärderingen av stödformen, både de som tagit del av bidraget och andra.

Rapporten har tagits fram av Sara de Haas tillsammans med Helena Lundgren på myndighetens avdelning för stöd och samverkan. Maria Nilsson med flera på Emerga Consulting AB har genomfört studien om huruvida bidragets syfte och utformning överensstämmer med de nationella minoriteternas behov. De står för kapitel fem i rapporten.

Eva Theisz, vikarierande generaldirektör,
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Uppdraget.....	6
Tidigare rapporteringar.....	6
Tidigare uppdrag	7
Disposition.....	7
Myndighetens genomförande	8
Samråd och konsultation	8
Möten	9
Skriftlig information och webb	9
Stöd vid ansökan	10
Erfarenhetsutbyte	11
Bidragets fördelning	12
Söktrycket	12
Sökande organisationer	14
Beviljade organisationer	15
Om projekten	17
De olika inriktningarna	17
Myndighetens analys av insatser och resultat	26
Möter satsningen behoven?	28
Studiens genomförande.....	28
Teoretiskt ramverk	30
Svensk minoritetspolitik	30
Enkätstudien	32
Intervjustudien.....	36
Organisationer som aldrig sökt	44
Analys	45
Myndighetens förslag.....	51
Utbildning i föreningsteknik.....	51
Fortsatt bidrag till hälsofrämjande insatser	52
Ett mindre styrt projektbidrag	52
Referenser	53
Elektroniska källor	53
Bilaga 1: Beviljade projekt	54
Bilaga 2: Vi har fått bidrag	55
Bilaga 3: Enkäten.....	57
Bilaga 4: Intervjuguider	61
Bilaga 5: Respondentförteckning.....	63

Sammanfattning

I den här rapporten redovisar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor uppdraget att fördela medel till nationella minoritetsorganisationer för jämställdhet mellan kvinnor och män och mot diskriminering internt inom deras verksamhet. Uppdraget sträckte sig från 2011–2014. Vi berättar hur myndigheten valde att utföra det och om samråd, möten och ett erfarenhetsutbyte som arrangerades.

Totalt beviljades 19 organisationer bidrag för sammanlagt 34 projektår under de fyra åren som satsningen pågick. De delade på 10,3 miljoner kronor. När den här rapporten skrivs har 60 procent av projektåren hunnit redovisas. Baserat på bidragsredovisningar som myndigheten har fått och intervjuer med företrädare för organisationerna beskriver vi och analyserar projektens innehåll och resultat. Projekten delas in i sex olika tematiska områden: nätverksarbete mellan organisationer, kvinnors organisering och nätverksarbete, inflytande och representation, utbildning som mål och metod, män som målgrupp samt diskrimineringsfrågor.

Enligt beskrivningarna har många av projekten påverkat deltagarna i positiv bemärkelse. Flera deltagare har fått en ökad kunskap om jämställdhets- och diskrimineringsfrågor. En del har fått ökat självförtroende, verktyg att ifrågasätta normer och modet att göra det. En del beskriver det som att deltagarna har påbörjat processer. Det är också glädjande att kunna konstatera att många av förändringarna inom organisationernas verksamheter, som är resultat av projekten, förväntas bli långsiktiga.

För rekommendationer om hur eventuella framtida stöd till nationella minoritetsorganisationer kan utformas har myndigheten låtit en extern utvärderare undersöka hur väl bidragets syfte och utformning stämmer överens med de nationella minoriteternas behov. I tidigare delrapporter har vi redogjort för ett sjunkande söktryck och inte minst därför har det varit relevant att ställa sig den frågan. Maria Nilsson på Emerga Consulting AB har gått igenom enkätsvar från företrädare från nationella minoritetsorganisationer som sökt bidraget. Hon har också intervjuat företrädare för tre grupper: organisationer som sökt och beviljats bidrag, organisationer som sökt men fått avslag och organisationer som inte sökt bidraget.

Vår externa utvärderare har kommit fram till att en stödform som i större utsträckning tar fasta på de olika gruppernas skilda behov och som grundar sig på nationella minoriteters tillgång till rättigheter möjligen kan bidra till att öka söktrycket. En sådan stödform skulle också bidra till att stärka de nationella minoriteternas egenmakt och inflytande. Vi tror att det är möjligt att formulera syftet för ett sådant bidrag på samma sätt som syftena för projektbidragen till ungas- respektive kvinnors organisering. Det skulle då gå till att stödja de nationella minoriteternas självständiga organisering och inflytande i samhället.

Vi föreslår också att myndigheten får verksamhetsmedel för att erbjuda organisationer utbildningar i föreningsteknik. Här önskar vi samarbeta med det civila samhället. Vi ser ett behov av insatser både bland nationella minoritetsorganisationer och hos andra. Slutligen föreslår vi att uppdraget om att fördela bidrag till organisationer i det civila samhället för att arbeta med hälsofrämjande insatser riktade till romer förlängs. Vi ser ett fortsatt behov av att arbeta med frågan. Insatser under omkring tre år kan ge långt större effekt.

Inledning

I den här rapporten redovisas vad nationella minoriteters organisationer fått och gjort för jämställdhet och mot diskriminering inom en statlig satsning som pågått mellan 2011 och 2014.

Uppdraget

År 2011 fick dåvarande Ungdomsstyrelsen¹ i uppdrag att fördela projektbidrag för verksamheter i de nationella minoriteternas organisationer för jämställdhet mellan kvinnor och män och mot diskriminering (regeringsbeslut 2011). Myndigheten har fördelat bidraget under en fyraårsperiod och uppdraget slutrapporteras i och med den här rapporten.

Totalt har 10,3 miljoner kronor fördelats i projektbidrag genom satsningen. Pengarna har gått till ideella föreningar och stiftelser som företräder någon av Sveriges nationella minoriteter.² I rapporten redogörs för vilka som har fått ta del av bidragen och vad som har gjorts alternativt planeras att göra inom projekten. Myndigheten redovisar också de resultat som har framkommit vid intervjuer med projektägarna eller i de projektredovisningar som vi har hunnit få.

Syftet med regeringens satsning har varit att:

”... stärka ställningen i samhället för kvinnor som tillhör nationella minoriteter samt stimulera samarbetet mellan de nationella minoriteterna i jämställdhets- och diskrimineringsfrågor.”

(regeringsbeslut 2011)

Myndigheten har, förutom bidragsgivningen, haft i uppdrag att på annat sätt stödja de nationella minoritetsorganisationernas arbete inom den egna verksamheten mot diskriminering och för jämställdhet. Bland annat har vi haft i uppdrag att genomföra en insats med syfte stärka erfarenhetsutbytet mellan organisationer som ansökt om bidrag i enlighet med detta uppdrag och andra organisationer som arbetar mot diskriminering och för jämställdhet (regeringsbeslut 2013). I den här rapporten redovisas de aktiviteter som myndigheten genomfört inom satsningen.

En tredje, viktig del av vårt uppdrag har varit att följa upp och analysera om bidragets syfte och utformning överensstämmer med de nationella minoriteternas behov (regeringsbeslut 2013). I rapporten presenteras en studie på temat som vi gav en extern konsult i uppdrag att skriva. Marina Nilsson på Emerga Consulting AB har analyserat enkätsvar från sökande organisationer samt intervjuat tjugo representanter för nationella minoritetsorganisationer.

Tidigare rapporteringar

Myndigheten har lämnat delrapporter om uppdraget vid två tidigare tillfällen. Den första har titeln *Delrapport om att fördela bidrag för jämställdhetsarbete till de nationella minoriteternas organisationer* (Ungdomsstyrelsen 2012a) och den andra heter *Fått och gjort för jämställdhet 2012* (Ungdomsstyrelsen 2013). I de rapporterna står mer ingående om bidragsfördelningen och kringaktiviteter år 2011–2012.

¹ Den 1 april 2014 bytte myndigheten namn från Ungdomsstyrelsen till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

² Till Sveriges fem nationella minoriteter hör judar, romer, samer (som också är ett erkänt ursprungsfolk i Sverige), sverigefinnar och tornedalingar.

Vid senaste rapporteringen (Ungdomsstyrelsen 2013) märkte vi ett avtagande söktryck inom stödformen. Då hade vi siffror från 2012 och visste hur det låg till också i början av 2013. En möjlig förklaring som vi lyfte fram var att behovet kan ha varit mättat – antalet nationella minoritetsorganisationer är begränsat och bidragets syfte relativt smalt. I den här rapporten redovisar vi hur söktrycket fortsatt har utvecklats och följer upp tidigare resonemang i vår analys av de nationella minoriteternas behov.

Tidigare uppdrag

Myndigheten har tidigare erfarenheter från ett uppdrag om att stödja jämställdhetsarbetet bland de nationella minoriteterna, vilket också det inbegrep bidragsgivning till interna jämställdhetsprojekt. Den tidigare satsningen sträckte sig från 2008–2010 (regeringsbeslut 2008). Satsningen bedömdes ha lett till en ökad medvetenhet om jämställdhetsfrågor bland grupperna och till att ett mer systematiskt jämställdhetsarbete hade påbörjats (Ungdomsstyrelsen 2010, regeringsbeslut 2010).

En framgångsfaktor bedömdes vara att jämställdhetsbegreppet konkretiserades utifrån respektive nationell minoritets förutsättningar och behov. Det gjorde arbetet mer vardagsnära och ledde till att det blev enklare att identifiera var insatser behövdes och att komma fram till möjliga åtgärder. Flera organisationer uttryckte att uppdraget bidragit till att de kunnat göra jämställdhetsfrågorna till sina (Ungdomsstyrelsen 2010).

Erfarenheter från den tidigare satsningen visade bland annat att nationella minoritetsgrupper har svårt att arbeta med jämställdhetsfrågor utan att förhålla sig till majoritetssamhället och diskrimineringsfrågan (Ungdomsstyrelsen 2010). Det är troligen därför som diskrimineringsfrågor också lyfts fram i nuvarande beskrivning av vad bidragsmedlen ska gå till. Det gör det möjligt med ett bredare angreppssätt.

Myndigheten har också erfarenhet från att tidigare ha arbetat med insatser utifrån minoritetspolitikens mål och delområden.³ Dåvarande Ungdomsstyrelsen var mellan 2010 och 2012 en av elva myndigheter som hade i uppdrag att följa upp, analysera och redovisa vår egen verksamhet utifrån det minoritetspolitiska målet (regeringsbeslut 2010). Uppdraget redovisades i rapporten *Vägar till det minoritetspolitiska målet* (Ungdomsstyrelsen 2012b). Genom att myndigheten fick det uppdraget kunde vi integrera ett aktivt arbete gentemot de nationella minoriteterna i vår ordinarie verksamhet. Det ledde också till att vi etablerade kontakter med flera nationella minoritetsorganisationer i samband med samråd och andra arrangemang.

Disposition

I nästa kapitel redogör vi för vad myndigheten har gjort inom satsningen. Därefter går vi in på hur projektpengarna har fördelats, vilka som sökt och beviljats bidrag. Fjärde kapitlet ger en samlad bild av vilka teman som projekten kretsat kring, vad som gjorts och vilka resultat organisationerna sett av projektverksamheten. Det avslutas med myndighetens analys av genomförda insatser och dess resultat. I det femte kapitlet, skrivet av vår externa konsult, går vi in på frågan om huruvida satsningen möter behoven. Sista kapitlet består av myndighetens förslag framåt.

³ Målet för den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och att stärka deras möjligheter till inflytande, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. De tre delområdena är: diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet (prop. 2008/09:158).

Myndighetens genomförande

I det här kapitlet sammanfattar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor hur uppdraget har genomförts. Mycket har beskrivits i tidigare delrapporteringar men upprepas eftersom den här slutrapporten är tänkt att kunna läsas fristående.

Inom uppdraget har vi vid olika tillfällen samrått med nationella minoritetsorganisationer, vi har träffat målgruppen och jobbat mycket med att informera om bidraget också på flera minoritetsspråk och dialekter. Vi har på olika sätt stöttat organisationer som behövt hjälp med att formulera ansökningar. Myndigheten har också arrangerat ett erfarenhetsutbyte. De olika delarna finns närmare beskrivna under respektive underrubrik.

Samråd och konsultation

I ett tidigt skede, hösten 2011, kallade myndigheten representanter från olika nationella minoritetsorganisationer till ett samråd.⁴ Syftet med träffen var att få råd och synpunkter på hur myndigheten skulle ta sig an regeringsuppdraget. Deltagarna diskuterade behov av och önskemål om översättning till de nationella minoritetsspråken. De fick också frågan om det fanns områden som borde prioriteras vid handläggningen av ansökningar.

Bland de 27 personer som deltog fanns representanter för alla fem nationella minoriteter inklusive alla romska grupper. Deltagarna lyfte flertalet frågor kopplade till jämställdhet och diskriminering som viktiga. Ämnen som berördes var bland annat självbestämmande, identitet, maskulinitet, (o)kunskap i och utanför minoritetsgruppen i olika frågor, utbildning, religion, generationsskillnader samt strukturell diskriminering. Mötet kom inte fram till några generella prioriteringar när det gäller vilka områden som skulle ges särskild vikt vid handläggningen. Däremot fick myndigheten med sig många kloka tankar, synpunkter och idéer till det här och kommande uppdrags utformning.

Deltagarna framhöll att det var viktigt för revitaliseringen av de nationella minoritetsspråken att de användes. Det har stort symbolvärde och är identitetsskapande. Önskemål om en kortfattad text som presenterade myndigheten och satsningen på respektive minoritetsspråk framfördes. För att målgruppen ska förstå innehåll räcker det dock oftast med svenska.

Under arbetet med rapporten önskade vi samtycke från projektägarna kring de projektbeskrivningar som finns i rapportens kapitel *Om projekten*. Vi skickade därför ut mejl med utkast till texterna till kontaktpersonerna för projekten. Mer än hälften av de beviljade organisationerna återkopplade med synpunkter eller hälsade att de godkände texten rakt av. De som återkopplade intervjuades av myndigheten och vi ställde då fördjupande frågor om idéerna bakom projekten, metodvalen och resultaten. En del kunde redogöra för fler resultat och effekter än de tidigare rapporterat, en tid efter att deras projekt avslutats. Ofta var det projektledaren som svarade på myndighetens frågor. Svaren finns invävd i respektive projektbeskrivning (Bilaga 1) och i kapitlet om projekten.

⁴ Vår definition av samråd bygger på den kod om främjande av medborgerligt deltagande det vill säga Code of Good Practice on Civil Participation som antagits av Europarådets samverkansorgan för det civila samhället.

Inför erfarenhetsutbytet i oktober 2014 utformades upplägget för erfarenhetsutbytet tillsammans med representanter för nationella minoritetsorganisationer. De fick vara med och tipsa om vilka organisationer de gärna ville träffa under erfarenhetsutbytet och myndigheten tog sedan kontakt med dem och bjöd in. Vi redogör mer ingående för erfarenhetsutbytet senare i kapitlet.

Möten

Myndigheten var på plats och informerade om satsningen på flertalet träffar och konferenser. Som exempel kan nämnas Sametingets möte i Stockholm i oktober 2011 som handlade om webbplatsen minoritet.se. Vi besökte även Romskt informations- och kunskapscenter i Malmö tillsammans med Arvsfonden. Sommaren 2012 besökte vi Le Romané Nevimatas konferens *Romska kvinnor tar egenmakten*. Hösten 2012 medverkade myndigheten på en konferens anordnad av Framtidens unga romer. Under samma höst var myndigheten på Bok- och biblioteksmässan i Göteborg och informerade om stödformen. Vi var även på Fond- och bidragsmässan i Landskrona 2013.

Vi har även besökt och informerat organisationer som varit intresserade av bidraget. Våren 2012 påbörjade myndigheten en projektturné under viken myndighetens handläggare besökte organisationer med pågående projekt. Syftet med besöken var att förbättra kontakten med och vår kunskap om målgruppen samt att göra oss tillgängliga. Mötena gav organisationerna möjlighet att lyfta synpunkter och frågor till myndigheten. Vid mötena stämde vi också av hur projektarbetet gick samt informerade om vad som gäller vid eventuella ändringar av projekt och vid redovisningen. Totalt 11 av 19 organisationer besöktes.

Skriftlig information och webb

Vi har velat nå så många nationella minoritetsorganisationer som möjligt med information om bidraget och önskat få in fler ansökningar. Inför varje ansökningsomgång gick myndigheten ut med information om ansökningstider och annat till de organisationer vi tidigare har varit i kontakt med samt de vi har fått kunskap om av andra myndigheter. Informationen skickades via e-post och riktades till respektive nationell minoritet. Till vissa organisationer kunde vi bifoga översiktlig information översatt till aktuellt nationellt minoritetsspråk eller aktuell dialekt.

På myndighetens webbplats presenterades information om bidraget på engelska, finska, jiddish, romani lovari, lulesamiska, meänkieli, sydsamiska och nordsamiska förutom på svenska. En period låg även information på romani arli ute som tyvärr visade sig vara felaktig. Att informationen inte fanns på fler romska och samiska dialekter beror på att vi hade svårt att hitta översättare. Förutom romani arli saknades information på de romska dialekterna romani kalderaš, romani kale och resanderomska. De samiska dialekter som talas i Sverige och som vi inte översatt informationen till är umesamiska och arjeplogssamiska. Vi länkade också till information om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724) som finns på Stockholms länsstyrelses webbsida.⁵

⁵ Direktlänk: <http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/Sv/manniska-och-samhalle/nationella-minoriteter/Pages/ny-lag-om-nationella-minoriteter.aspx?>

Information om att det går att söka bidraget och en länk till myndighetens webbsida för stödformen har legat ute på webbplatserna sametinget.se,⁶ jamis.se⁷ och minoritet.se.⁸ Informationen uppdaterades när myndigheten bytte namn och aktualiserades på så sätt. På myndighetens webbplats har vi bland annat informerat om vad som krävs av ett projekt, till exempel att det ska utföras under en begränsad tid, ha ett tydligt syfte och att det ska finnas en plan för hur erfarenheter tas tillvara. Vi har också informerat om de bedömningsgrunder myndigheten använder sig av: behov av projektet, organisationens kapacitet att driva det, projektets kvalitet – hur syfte, mål, aktiviteter och budget hänger ihop på ett relevant och genomförbart sätt – samt samverkan med andra aktörer.

Myndigheten uppmärksammade satsningen i nyhetsbrev och i pressmeddelanden. Vi gjorde pressmeddelanden på meänkieli och på finska vid beslutstillfället hösten 2013, bland annat för att bidra till revitaliseringen av de nationella minoritetspråken. Efter höstens ansökningsomgång 2013 gjordes ett utskick till alla som fått bidrag under 2013 med en påminnelse om möjligheten att använda sig av webbplatsen jamis.se som publicerar artiklar om jämställhetsfrågor inom nationella minoritetsgrupper.

Stöd vid ansökan

Myndigheten valde en aktiv handläggning för stödformen. Det innebar att myndighetens handläggare, i samråd med sökande organisationer, kunde hjälpa de sökande organisationerna att justera sina ansökningar för att de skulle nå upp till stödformens krav. En del organisationer inom målgruppen efterfrågade den typen av vägledning. Konkret innebar det till exempel att vi hjälpte till att förtydliga projektens mål och kopplingen mellan dem och verksamheten. Myndighetens handläggare har också kunnat tipsa om samverkanspartners.

De organisationer som fick bidrag 2011 (10 stycken) bad vi besvara en enkät för att få en bild av hur tillgängligt de upplevde att bidraget var samt hur rättssäker och effektiv de uppfattade handläggningen. Överlag var organisationerna nöjda. Organisationerna upplevde att det var enkelt att kontakta handläggaren via telefon eller e-post. Myndighetens personal fick höga betyg när det gäller tillgänglighet. Respondenterna menade också att handläggarna visade öppenhet och respekt gentemot dem. Svaren visar dock att en del uppfattar myndighetens webbaserade ansökningssystem som svårt att använda. Vi kan också förbättra våra beslutsmotiveringar så att de blir tydligare. Enkätresultatet finns redovisade i den första delrapporten (Ungdomsstyrelsen 2012a).

Myndigheten beviljade projektmedel till Sensus studieförbund inom stödformen till jämställdhetsprojekt (SFS 2006:390) för att de gratis skulle kunna erbjuda alla nationella minoritetsföreningar kompetensutveckling kring jämställdhet och grundläggande projektkunskap. Vi spred därefter information om möjligheten att ta hjälp av studieförbundet inför en projektansökan till nationella minoritetsorganisationer. Informationen gick ut via myndighetens nyhetsbrev, e-postmeddelanden inför en ansökningsomgång och vid direktkontakt.

Myndigheten såg samarbetet med Sensus som en del i den aktiva handläggningsstrategin. Sensus projektet pågick under 2012 och 2013. Information om att studieförbundet kunde hjälpa nationella minoritetsorganisationer som ville söka bidrag var också publicerad på jamis.se och minoritet.se.

⁶ Sametingets hemsida. Sametinget fördelar statligt verksamhetsstöd till samiska organisationer.

⁷ En webbplats som drivs av den romska organisationen É Romani Glinda och som bevakar vad som sker i de olika projekten inom stödformen samt presenterar annat av intresse på områdena jämställdhet, diskriminering och nationella minoriteter.

⁸ Sametingets webbplats om de nationella minoriteterna och den språkreform som trädde i kraft 2010 (SFS 2009:724).

Sensus spred information om de tjänster de erbjöd organisationerna. De konsulterade dem som ville få feedback på sina ansökningar och hjälpte några organisationer att komplettera sina ansökningar efter att myndigheten efterfrågat det. Studieförbundet tog också fram en lättläst skrift vid namn *Jämställdhetsprojekt i föreningar*. Den innehåller grundläggande kunskap om begreppet jämställdhet, information om hur man kan arbeta med jämställdhet i sin förening, argument för ett internt jämställdhetsarbete samt en introduktion i projektkunskap. I projektkunskap ingår att göra bra och konkreta projektplaner, vad som är av vikt att definiera och arbeta med i en projektansökan i övrigt, de grundläggande krav man måste uppfylla när man söker projektbidrag, grundläggande kunskap om projektutveckling, realistiska aktivitetsplaner och en hållbar budget.

Erfarenhetsutbyte

Vi har haft i uppdrag att genomföra en insats som har som syfte att stärka erfarenhetsutbytet mellan organisationer som sökt bidrag inom ramen för stödformen och andra organisationer som arbetar mot diskriminering och för jämställdhet (regeringsbeslut 2013). Vi valde att ha en träff i Umeå eftersom det fanns en stark efterfrågan från målgruppen och eftersom vi annars ofta bjuder in till träffar hos oss här i Stockholm. Vi började med att kontakta de organisationer som har sin bas (så kallad sätesort) i norra Sverige och som fått ett bidrag inom den här satsningen. Det var Svenska Samernas Riksförbund, Svenska Tornedalingars Riksförbund-Tornionlaaksolaiset (STR-T) och Sverigefinska Folkhögskolan. Vi frågade dem sedan vilka aktörer de kände till som de skulle vilja bjuda in. De aktörerna fick i sin tur också tipsa om andra organisationer, företrädandes en nationell minoritet eller inte, lokalt i Umeå eller i norra Sverige som borde vara med. Tanken med att bjuda in lokalt var att kontakterna då skulle vara lättare att upprätthålla efter att träffen genomförts.

Spridningsmetoden för inbjudningarna gjorde att erfarenhetsutbytet samlade både organisationer som fått och inte fått bidrag från oss samt både nationella minoritetsorganisationer och andra typer av organisationer. Förutom de tre redan nämnda deltog sex nationella minoritetsorganisationer eller föreningar. Det var Finska klubben i Umeå, Judiska föreningen i Umeå, Sáminuorra, Sverigefinska Riksförbundet, Sverigefinska Synskadadeförbundet och Tornedalsteatern. Romer i Minoritet uteblev tyvärr på grund av sjukdom. Tretton andra organisationer och föreningar fanns representerade.⁹

Sammantaget tycks nätverksträffen lyckad och inspirerande för många. Majoriteten av deltagarna som också utvärderade träffen instämde delvis eller verkligen i påståendena att det levde upp till förväntningarna samt att de själva fått med sig ny eller fördjupad kunskap om de nationella minoriteterna. De allra flesta deltagarna instämde också delvis eller verkligen i påståendet att de fått ny eller fördjupad kunskap om hur de kan arbeta vidare för jämställdhet och mot diskriminering. Ett citat från utvärderingen löd:

”Rättighets- och jämställdhetsarbetet har så många gemensamma nämnare, trots olika utgångspunkter.”

⁹ Övriga organisationer som deltog vid erfarenhetsutbytet: Amphi Produktion, Crossing Boarders, Föreningen Ordfront, Handikappförbunden Västerbotten, Kvinno- och tjejjouren i Umeå, Kvinnohusföreningen, Medborgarskolan, Män för Jämställdhet Umeå, Rättighetscentrum Västerbotten, Studieförbundet i Umeåregionen, Svenska Kyrkan, Umeå studentkår och UN Women Umeå.

Bidragets fördelning

I det här kapitlet redovisar vi uppgifter om samtliga sökande och resonerar kring vilka vi nått och de som sökte men inte beviljades bidrag. I slutet presenterar vi en övergripande bild av beviljade organisationer. Vi beskriver också fördelningen av stödet, bland annat hur det tillkommit olika nationella minoriteter och hur det har fördelats mellan geografiska områden.

Söktrycket

Nedan listas hur många projektansökningar vi fick in inom stödformen respektive år. I tabellen skiljer vi på avslag och avvísningar. En ansökan kan få avslag i konkurrens med andra, för att projektet inte möter syftet med bidraget eller på grund av att sökande organisation inte når upp till formella krav så som att ha vissa dokument på plats. Om den istället avvisas beror det på att den är skriven av en organisation som inte är behörig att söka. Alla avvísningar berodde på att de sökande organisationerna i de fallen inte representerar en nationell minoritet.

Tabell 3.1 Antal ansökningar uppdelat på bifall, avslag och avvísningar 2011–2014. Utbetalt belopp, tusen kronor

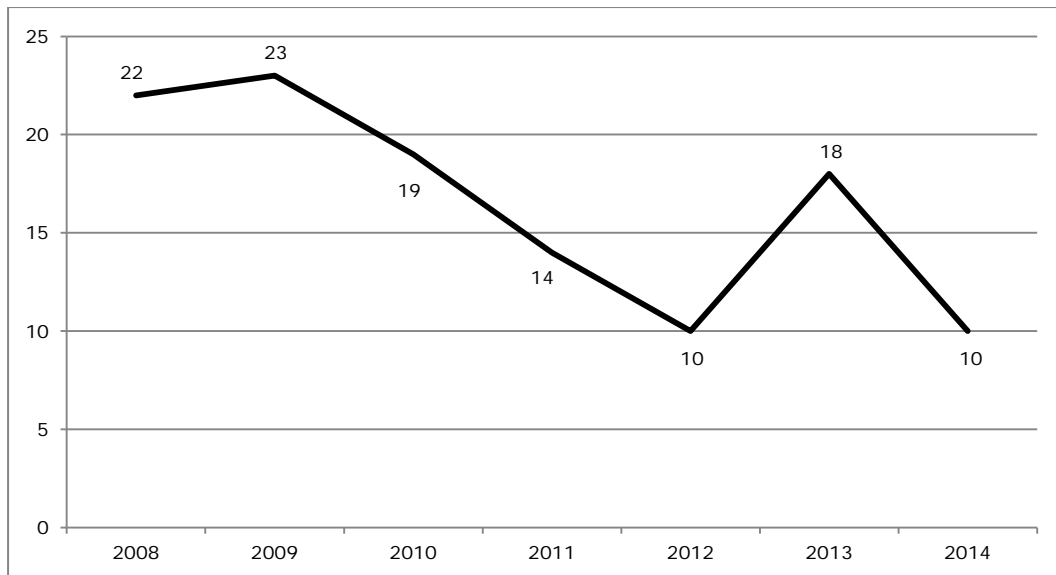
	2011	2012	2013	2014	Totalt
Antal ansökningar	16	14	25	14	69
Varav bifall	10	9	9	7	35
avslag	4	5	9	3	21
avvísningar	2	0	7	4	13
Belopp, tkr	2 700	2 700	2 700	2 200	10 300

Källa: Myndighetens elektroniska ansökningssystem.

Kommentar: De ansökningar som återtagits av avsändaren eller avvisats på grund av att de har varit dubletter är borträknade.

Som framkommer av tabell 3.1 fick vi mellan 10 och 18 ansökningar årligen från behöriga organisationer under perioden. Minst antal ansökningar fick vi det sista året, då vi precis lyckades fördela pengarna. Det året hade vi ändå en mindre summa pengar att fördela då en halv miljon av anslaget på totalt 2,7 miljoner omfördelades till uppföljningen av bidraget och erfarenhetsutbytet (regeringsbeslut 2013).

En organisation kan skriva flera ansökningar. År 2012 var det till exempel fyra organisationer som skickade in två ansökningar vardera och utöver dem sex andra organisationer. Det ger totalt tio enskilda, behöriga sökande det året. I en tidigare rapport redogjorde vi för det sjunkande söktryck vi sett över tid (Ungdomsstyrelsen 2013). Vi jämförde med hur många behöriga organisationer som sökt bidrag inom den tidigare satsningen (regeringsbeslut 2008) och såg en kraftigt avtagande trend. Idag vet vi hur det har sett ut också under satsningens sista två år. Figur 3.1 är uppdaterad med uppgifter från de åren.

Källa:

Myndighetens diarium och elektroniska ansökningssystem.

Kommentar: Sökande organisationer som avvisats för att de inte är en nationell minoritetsorganisation har räknats bort.

Figur 3.1 Antal enskilda nationella minoritetsorganisationer som sökt bidrag inom den aktuella satsningen och genom tidigare stödform¹⁰, 2008–2014.

Under hösten 2013, då förra rapporten skrevs, gick myndigheten ut med budskapet att vi gärna såg fler sökande. Det gjorde vi genom mejlutskick där handläggaren för stödformen, Helena Lundgren, inbjöd till att bolla idéer. Det ser ut som att den relativt lilla insatsen gav resultat och att antalet sökande nationella minoritetsorganisationer inom stödformen ökade. Av de 18 sökande nationella minoritetsorganisationerna år 2013 ansökte 13 under hösten (varav en också hade lämnat in en ansökan under våren).

Sista året 2014 minskar antalet sökande på nytt, trots uppdaterad information och flexibla ansökningstider (löpande handläggning). Vi har i en tidigare rapport resonerat kring varför söktrycket avtog och bland annat lyft att antalet behöriga sökande är begränsat och stödformen relativt smal (Ungdomsstyrelsen 2013). Vi resonerar vidare om möjliga faktorer i vår analys, senare i rapporten.

Sista året 2014 kontaktade myndighetens handläggare särskilt några av de organisationer som då hade pågående projekt och som hade angett att de avsåg söka för förlängning. Det gjordes via telefon eller e-post. Vi ville försäkra oss om att de inte missade den sista möjligheten att söka för en förlängning. Vi var också medvetna om det dalande söktrycket och därför var vi måna om att uppmuntra organisationerna att söka.

¹⁰ Det tidigare projektstödet till jämställdhetsarbetet bland de nationella minoriteterna sträckte sig från 2008–2010 (regeringsbeslut 2008).

Sökande organisationer

Mellan 2011 och 2014 sökte 31 enskilda nationella minoritetsorganisationer projektbidrag inom stödformen. Av dem var 18 romska organisationer, 5 judiska organisationer, 4 samiska organisationer, 2 sverigefinska och 2 tornedalska. Av de 56 ansökningarna kom 32 från romska organisationer (57 procent), 10 från judiska organisationer (18 procent), 6 från sverigefinska organisationer (11 procent), 5 från samiska organisationer och 3 från tornedalska organisationer. Tabell 3.2 visar hur många ansökningar som bifölls och organisationerna är uppdelade per nationell minoritet.

Tabell 3.2 Ansökningar. Bifall och avslag per nationell minoritet, 2011–2014. Antal och procent

Organisationstyp	Antal bifallna ansökningar	Antal avslagna ansökningar	Andel bifallna ansökningar (%)
Romska organisationer	15	17	47
Judiska organisationer	8	2	80
Sverigefinska organisationer	6	0	100
Tornedalska organisationer	3	0	100
Samiska organisationer	3	2	60

Källa: Myndighetens elektroniska ansökningssystem.

Flest romska organisationer sökte bidraget och det var också flest romska organisationer som beviljades. Det var dock också vanligast att romska organisationers ansökningar avslogs. De 18 romska organisationerna skickade in sammanlagt 32 ansökningar, varav knappt hälften beviljades.

Av de 31 nationella minoritetsorganisationer som sökte bidraget var det 12 som aldrig beviljades medel. De allra flesta av dem skickade bara in en ansökan, en fick avslag två gånger. Av de 12 sökande som helt blev utan bidrag representerar 8 romer, 2 judar och 2 samer.

Avslagen beror i de flesta fall på att projekten fick ett lägre betyg av myndighetens handläggare i förhållande till andra. Betygen sätts utifrån fyra kriterier, där behovet av projektet väger tyngst. Myndighetens handläggare bedömer också organisationens kapacitet att bedriva projektet, i vilken mån det är tänkt att drivas i samverkan med andra och dess kvalitet – hur väl projektets syfte, mål, aktiviteter och budget hänger ihop (den röda tråden) och om det finns en plan för hur erfarenheter och resultat ska användas efteråt.

Vissa ansökningar fick låg poäng och avslogs på grund av att ansökan inte gällde ett avgränsat projekt, enligt myndighetens definition, utan ett enstaka arrangemang eller organisationens ordinarie verksamhet. Andra avslag berodde istället på att projektens verksamhet inte låg i linje med bidragets syfte. Slutligen var det ett par av de 12 organisationerna som aldrig beviljades bidrag på grund av bristande formalia, så som att årsmöteshandlingar eller annat saknats eller att de inte valt styrelse eller behandlat frågan om ansvarsfrihet på ett årsmöte.

Beviljade organisationer

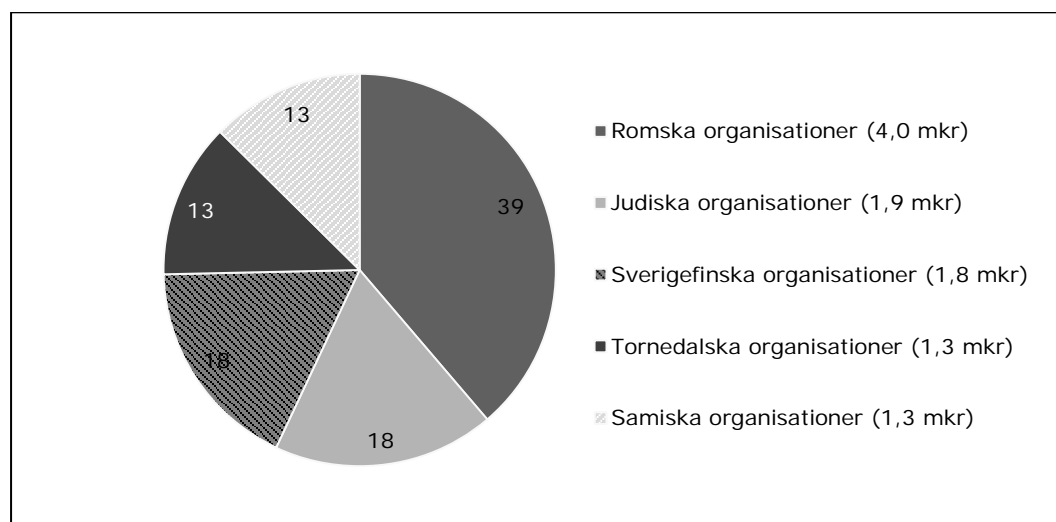
Under de fyra år satsningen pågick beviljades totalt 19 nationella minoritetsorganisationer medel för totalt 35 projektår. Alla Sveriges fem nationella minoriteter finns representerade bland organisationerna: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Ungefär hälften av de 19 organisationerna representerar romer. Se vidare tabell 3.3.

Tabell 3.3 Antalet beviljade organisationer och ansökningar fördelat mellan respektive nationell minoritet

	Antal beviljade	
	organisationer	ansökningar
Romska organisationer	10	15
Judiska organisationer	3	8
Sverigefinska organisationer	2	6
Tornedalska organisationer	2	3
Samiska organisationer	2	3
Totalt	19	35

Källa: Myndighetens elektroniska ansökningssystem.

Störst andel av pengarna har också fördelats till romska organisationer, ungefär fyrtio procent av totalsumman. Därefter har judiska, sverigefinska, tornedalska och samiska organisationer fått mellan tio och tjugoprocent vardera (se figur 3.2). Figur 3.2 visar hur många procent av de 10,3 miljoner kronorna som har gått till vardera nationell minoritet.

Källa: Myndighetens elektroniska ansökningssystem.

Figur 3.2 Andel pengar som gått till organisationer för respektive nationell minoritet av totalt beviljat belopp, procent.

Av de 19 organisationerna har 9 av organisationerna sitt säte i Stockholms län, 5 i Skåne län, 4 i Norrbottens län och 1 i Västerbottens län. Myndigheten hoppades nå ut brett med information om möjligheten att söka bidraget också i annat avseende. Bland de beviljade är 5 nya i den meningen att de inte beviljades medel inom regeringens tidigare satsning på jämställdhetsarbete bland de nationella minoriteterna, som myndigheten fördelade 2008–2010. Endast 7 av 19 har beviljats andra projektbidrag som myndigheten fördelar, som inte är öronmärkta till nationella

minoritetsorganisationer. Bland dem har 2 också fått organisationsbidraget till barn- och ungdomsorganisation. Förutom de sju organisationerna har ytterligare 3 sökt och beviljats endast organisationsbidraget till kvinnoorganisationer eller för kvinnosammanslutningars räkning tidigare. Siffrorna är intressanta eftersom de tangerar frågan om organisationernas behov stämmer överens med syftet med stödet, vilken vi återkommer till senare i rapporten. Värt att nämna är också att vårt intryck är att bidraget lett till att nationella minoritetsorganisationer fått upp ögonen för andra bidrag myndigheten fördelar (Ungdomsstyrelsen 2013).

Totalt har 35 projektår beviljats. Drygt hälften av de beviljade projektåren var fortsättningar av tidigare beviljade projekt. Bland de 35 projektåren ryms 25 mer eller mindre stora och långvariga projektsatsningar. Alla beviljade projektår listas i Bilaga 1.

Om projekten

I det här kapitlet ges en samlad bild av projektens olika inriktningar och innehåll. En kort beskrivning av respektive organisation som fått bidrag finns som bilaga till rapporten (Bilaga 2). Rapporteringen bygger på organisationernas egna redogörelser i skriftliga redovisningar och vid telefonintervjuer i vilka de bland annat beskrivit vad projekten fått för resultat.

När den här rapporten färdigställs i februari 2015 har 21 av 35 projektår hunnit genomföras och redovisas. En stor del, 14 redovisningar, återstår således. Projekt som har redovisats kan ha satt igång processer vars resultat går att se först senare. Andra effekter kan synas redan nu, men vi kan inte ge någon heltäckande bild av uppnådda resultat. Sist i kapitlet finns ändå en analys av genomförda insatser och dess resultat i enlighet med regeringens önskemål (regeringsbeslut 2011).

De olika inriktningarna

Nedan delar vi in projekten under fem olika teman för att lättare kunna sammanfatta vilka teman som har behandlats, vilka metoder som har använts och uppnådda resultat.

Nätverksarbete mellan organisationer

Det har varit möjligt att söka projektmedel för att utveckla nätverksarbete mellan olika nationella minoriteter genom stödformen (regeringsbeslut 2011). Ett projekt med tydligt fokus på det drivs av **É Romani Glinda**. På webbplatsen jamis.se skriver föreningen och gästskribenter artiklar om flera nationella minoritetsorganisationers jämställdhetsprojekt och annat på temat jämställdhet och nationella minoriteter i Sverige. Tanken är att sprida erfarenheter och kunskap vidare till andra nationella minoritetsorganisationer, myndigheter och majoritetssamhället.

Projektet är ännu inte avslutat, men organisationen menar att arbetet med webbplatsen har lett till att de nationella minoriteternas arbete med jämställdhet har synliggjorts och att besökarna har fått ökad kunskap om de nationella minoriteternas jämställdhetssituation samt det som görs för att förbättra den. Portalen har uppmärksammats och används av såväl Regeringskansliet, skolungdomar som nationella minoritetsorganisationer.

Sista projektåret arbetar É Romani Glinda för att permanenta arbetet så att webbplatsen går att driva också efter projektfinansieringens slut. Målet är att den i framtiden blir något olika nationella minoritetsorganisationer driver gemensamt. Organisationen undersöker också möjligheten att få finansiering från annat håll. Fortsatt dokumenteras det som sker inom området nationella minoriteter med fokus på jämställdhet.

Kvinnors organisering och nätverksarbete

Projektmedel har också kunnat gå till projekt som stärker kvinnor och ger dem bättre förutsättningar att åta sig förtroendeuppdrag inom organisationerna. Av dem har högst 500 000 kronor årligen fördelats för stöd för kvinnors organisering och nätverksarbete inom respektive nationell minoritet (regeringsbeslut 2011). Federationen Wizo Sverige, Internationella Rom och Resande Kvinnoforum och Le Romané Nevimata har bedrivit projekt som inriktats på att stärka respektive bygga upp en kvinnoorganisation.

Federationen Wizo Sverige ville förnygra sin organisation och få sina medlemmar att få upp ögonen för de möjligheter som finns att utvecklas som person genom att engagera sig inom federationen. I och med att de är en del av en världsomspännande organisation kan deras medlemmar ta del av ett internationellt nätverk och genom projektet öka sin kunskap om och förmåga att påverka beslutfattande forum och få gehör för sina idéer. Wizo är världens äldsta internationella kvinnoorganisation som har medlemsorganisationer på alla bebodda kontinenter. Att de lyfte fram det tror de var en av framgångsfaktorerna som ledde till att många som deltagit på konferenser, sammankomster och utbildningstillfällen under projekttiden har blivit mer aktiva inom organisationen. De har i sin tur inspirerat fler, som attraherats av en ökad aktivitet och ett engagemang som smittar av sig och också föder nya idéer. Några av de yngre medlemmarna ordnade till exempel organisationens deltagande vid Nordiskt Forum.

Internationella Rom och Resande Kvinnoforum ville med sitt projekt stärka och mobilisera romska och resande kvinnor, för att få till ett gemensamt arbete mot samma mål. De tycker sig ha skapat ett starkt engagemang hos romska kvinnor och en insikt om de problem organisationen behöver arbeta vidare med i ett långsiktigt perspektiv. **Le Romané Nevimata** arbetade också för att bygga upp ett nätverk för romska kvinnor, Nyttänkande romska kvinnonätverket, i sitt projekt. Målet är att bilda en gemensam organisation. Nätverket består av kvinnor från alla de fem stora romska grupperingarna i Sverige: finska romer, nyanlända romer, resandefolket, svenska romer och utomnordiska romer. Inom projektet hölls bland annat kurser i föreningsteknik och hur det civila samhället fungerar och man har även tagit fram förslag till stadgar. De flesta kurser och aktiviteter arrangerades på önskemål från deltagande kvinnor. De satte dagordningen.

Arbetet för att uppnå kraven för att få organisationsbidrag som kvinnoorganisation fortskrider. Under två avslutade projektår hann Nyttänkande romska kvinnonätverket ta flera steg mot bildandet av en organisation. Det växte och fick en starkare plattform dit allt fler romska kvinnor söker sig. Det märks bland annat på att nätverkets årliga konferens blir större och större. Idag är många personer från andra EU-länder intresserade av att delta på den. Nätverket deltar idag också i ett internationellt nätverk med romska kvinnor. På individnivå har man arbetat för att stärka de romska kvinnornas självförtroende och där ser man att många har stärkts av gemenskapen som nätverket erbjuder. De vågar sig i större utsträckning ut i samhället, i arbetslivet och de vågar ta mer plats. Många har uppskattat nätverkets informationsspridning och att de till exempel fått kunskap om regeringens strategi för romsk inkludering.¹¹

¹¹ Strategin finns beskriven i regeringens skrivelse 2011/12:56 *En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032*.

Inflytande och representation

Projekt på temat inflytande och representation, men som drevs eller drivs av organisationer som inte är så kallade kvinnoorganisationer, samlar vi under den här rubriken.

Sverigefinska Riksförbundet arbetar inom ett av sina projekt, *Hän & Hen*, för att bredda representationen av den sverigefinska gruppen. De vill uppmuntra andra än äldre manliga medlemmar att representera organisationen utåt, en grupp som identifierats som överrepresenterad. Projektets målgrupp är sverigefinska tjejer och killar som organisationen önskar ska ta fler förtroendeuppdrag som innebär att de får en ställning i organisationen där de fattar beslut framöver. Projektet vill också arbeta brett för jämställdhet, jämlikhet, antidiskriminering och rättigheter som berör de nationella minoriteterna. De vill öka antalet tillfällen där yngre sverigefinnor kan delta i offentlig diskussion om de centrala ämnena. Det görs genom seminarier, utbildningar och andra arrangemang runt om i Sverige. En kurs i politisk serieteckning, ett rap-framträdande och ett seminarium om EU-frågor är några exempel på de aktiviteter som initierats och planerats lokalt av unga medlemmar.

Hän & Hens projektlogga tecknad av Linnéa Puranen. Besök: hanochhen.se

Lattjo Drom genomför ett projekt för att få fler resande och romska kvinnor att engagera sig i organisationen. Det görs genom att på olika sätt stärka kraften hos den enskilda kvinnan. De kommer att arrangera möten på olika orter runt om i Sverige med målet att kvinnorna som de når ska vara med och bilda eller utveckla lokala föreningar. Projektet är tänkt att bidra till att utveckla organisationens medlemmars perspektiv på kvinnors roll inom resandekulturen.

Judiska församlingen har i projektet *En Beit Midrash för kvinnor* arbetat för att ge kvinnliga medlemmar i de ortodoxa synagogorna tillgång till den religiösa utbildning och praktik som traditionellt sett endast varit öppen för män. De kvinnliga deltagarna fick verktygen som krävs för att tillgodogöra sig kunskap om de judiska texterna, så att de kan hålla i gudstjänster. Traditionellt krävs en grupp om minst tio män för att genomföra en judisk gudstjänst.

Inom projektet använde sig församlingen av kvinnliga förgrundsgestalter i de heliga texterna, könsidentifikation, till exempel när de diskuterade kvinnligt ledarskap. Kvinnornas ökade kunskaper tros leda till större delaktighet och därmed också en vilja att axla ett större ansvar i det religiösa judiska livet. Projektidén var från början de kvinnliga medlemmarnas. De ville känna sig delaktiga, jämställda, kunniga och ansvarsfulla.

Metoden som använts i projektet är hämtad från föregångsprojekt i Israel. Församlingen har hållit i träffar med mödrar och döttrar inom både sekulära och mycket traditionella judiska familjer. Tillsammans har de tolkat Toran och sjungit texter ur skriften. Deltagarna har fått bilda minjanim (samlingar av personer som behövs för att förrätta vissa delar av en judisk gudstjänst) och hålla i fullgoda judiska gudstjänster. Män som tidigare motsatt sig kvinnors ökade delaktighet slutade ifrågasätta projektets grundvalar och målbild redan under år två, beskriver församlingen. De har kunnat utveckla och utvidga projektet och nu arbetar de för att permanentera en kvinnominjan.

Svenska Tornedalingarnas Riksförbund – Tornionlaaksoalaiset (STR-T) vill också uppmuntra sina projektdeltagare till ökat deltagande i organisationen. De arbetar med mentorskap som metod och har parat ihop tio kvinnliga mentorer med tio yngre tjejer (så kallade *chikks*). Alla har anknytning till Tornedalen och språket meänkieli. De vill ge de unga, kvinnliga adepterna mer kunskap om sin bakgrund och historia, höja deras kulturkompetens för att ge dem verktyg att forma framtiden genom att delta i debatter om minoriteter och annat som sker i samhället. Regina Veräjä, projektledare för Laakso Chikks, förklarar i en telefonintervju:

”Vi vill att de [chikksen] vågar vara med och forma den här platsens [Tornedalens] framtid.”

Tillsammans med föreläsare diskuterar mentorparen självkänsla, vad de drömmer om och vilka motsättningar du kan stöta på som kvinnlig entreprenör i en mansdominerad bransch, till exempel. Inspiration hämtade organisationen från föregångsprojektet Niejda – Chicks in Sápmi. Tanken är att stärka banden kvinnorna emellan och få dem känna att de är aktörer i den tornedalska framtiden. Projektet kan ha bidragit till att en av adepterna var med och bildade Met Nuoret – Tornedalingarnas ungdomsförbund i början av 2014.

År två är tanken att parrelationerna ska fördjupas ytterligare genom att organisationen uppmuntrar mentorparen att träffas också på eget initiativ. Framöver önskar STR-T dra igång liknande mentorprojekt för småbarnsföräldrar och unga killar. Organisationens hoppas också att alla *chikks* och mentorer ska hålla kontakten länge framöver och på det sättet bilda ett varaktigt nätverk för aktiviteter, för att stötta varandra och för diskussion.

När representanter för **Tornedalsteatern** fick höra att det var möjligt att söka pengar för interna jämställdhetsprojekt såg de över hur statistiken såg ut hos dem och fann att en klar majoritet av de tornedalska manusförfattarna var män och att även de flesta roller på scenen erbjöd var manliga. Därför vill de satsa på kvinnors berättande, kvinnor med anknytning till Tornedalen, och är således också inne på temat representation.

Genom projektet *Manusskrivartävling* vill föreningen inspirera de åtta projektdeltagarna – kvinnor med någon koppling till Tornedalen som vill uttrycka sig kring sitt tornedalska arv – att utveckla sitt skrivande och på så sätt ta plats i det offentliga rummet gällande tornedalsk identitet.

Under tävlingstiden går deltagarna en kurs inom vilken föreningen tillhandahåller individuella skrivcoacher åt de tävlande. Därtill arrangeras gruppträffar under projektåret, under vilka deltagarna kan hämta kunskap och inspiration av namnkunniga författare och dramatiker så som Mona Mörtlund, Ann-Helén Laestadius med flera. Tävlingen har således också ett kompetenshöjande inslag för att stärka och utveckla författarskap. Den som vinner får sitt manus uppsatt av Tornedalsteatern.

Sverigefinska folkhögskolan har också använt sig av kvinnliga förebilder i minoritetsgruppen i ett av sina projekt. Dels för att lyfta fram deras röster och dels som ett led i att öppna för diskussion om jämställdhet inom den sverigefinska och tornedalska populationen. Man arbetade med att ta fram en bild av hur den sverigefinska och tornedalska kvinnans roll och situation har utvecklats under åren.

Projektet tog avstamp i ett tidigare arbete som finansierades av jämställdhetsstatsnämningen för nationella minoriteter som myndigheten fördelade medel inom tidigare, 2008–2010. Ambitionen var nu att nå ännu fler sverigefinnar och tornedalingar att delta i diskussioner om diskriminering och jämställdhet. Organisationens främsta mål var att arbetet för jämställdhet och mot diskriminering ska bli stadigvarande och ett naturligt inslag i verksamheten och nå både unga och äldre sverigefinnar och tornedalingar. I projektet uppmuntrades de unga att ge sin syn på sin egen identitet. Resultatbeskrivningen fokuserar mycket på revitaliseringen av finskan och ett ökat intresse för nationella minoritetskulturer, deras historia och framtid.

Utbildning som mål och metod

Många projekt, också flera av dem som nämns under andra rubriker, använder sig av olika utbildningsmetoder som föreläsningar och seminarier. Under den här rubriken står det om de projekt som har som fokuserat på utbildning i jämställdhetsfrågor, varav vissa uttryckligen arbetat för att fler romska tjejer ska kunna prioritera utbildning. Det handlar i många fall om att påverka attityder i den romska gruppen.

Föreningen Lovara och **Romano Hango** har på olika sätt arbetat för att förbättra förutsättningarna för romska flickor att utbilda sig. Föreningen Lovara hade frågan i fokus när de arrangerade föreläsningar för romska familjer. Vid dem berättade personer med romskt ursprung om att de idag hade fasta anställningar och trivdes bra med sitt arbete, eller att de såg positivt på att den yngre generationen utbildade sig. Föreningen upplevde att många av deltagarna inspirerades och fick en ökad tilltro till att de själva eller närstående genom utbildning också kan integreras bättre i det svenska samhället.

Föreningen Lovara undersökte också inställningar till, erfarenheter av eventuellt motstånd och fördomar mot majoritetssamhället som finns hos romer idag – framför allt kopplat till flickors utbildning. Dokumentationen var tänkt att användas i ett fortsatt arbete med syfte att bidra till en attitydförändring när det gäller flickors utbildning inom den romska gruppen. Projektet upplevde dock motvind i slutet av projektåret efter att den svenska polisens registrering av romer avslöjades av media.¹² Företrädare för romer, med kontakt med majoritetssamhället, mötte en ökad misstänksamhet och rädsla från romer efter avslöjandet.

Romano Hango kom in på frågan om flickors utbildning när de pratade jämställdhet med romska ungdomar. I deras projekt fick föreningens unga medlemmar, tjejer och killar, diskutera jämställdhet på olika träffar, radiosändningar och inspelningar. De fick också pröva på diverse könskodade aktiviteter som att träna på gym, laga mat och byta blöjor på barn. Slutligen sökte de också upp äldre romer och andra grupper för att diskutera deras syn på jämställdhet.

Föreningen upplever att deltagarna fick mer kunskap om och blev mer positivt inställda till jämställdhet. Fler ser möjligheterna med att vidareutbilda sig. Många uppskattade också att arbeta med radio. Av de äldre romerna ändrade många uppfattningar om och blev positiva till flickors utbildning och senarelagda äktenskap.

¹² Polisens olagliga register över romer uppdagades under hösten 2013. Först med avslöjandet var Niklas Orrenius med artikeln Över tusen barn i olaglig kartläggning i Dagens Nyheter den 23 september 2013. Hämtad 2014-06-27 från <http://www.dn.se/nyheter/sverige/over-tusen-barn-med-i-olaglig-kartlaggning/>.

Internationella klubben Vorta Drom har en strategi som liknar Romano Hangos. De vänder sig också först till unga romer i sitt jämställdhetsarbete för att sedan låta dem vara med i arbetet med att påverka de äldre. Ungdomarna utbildas dels av olika externa föreläsare och seminariehållare i jämställdhet och mänskliga rättigheter. Sedan fungerar de som ambassadörer för jämställdhetsfrågor på studiecirkelar med äldre romer.

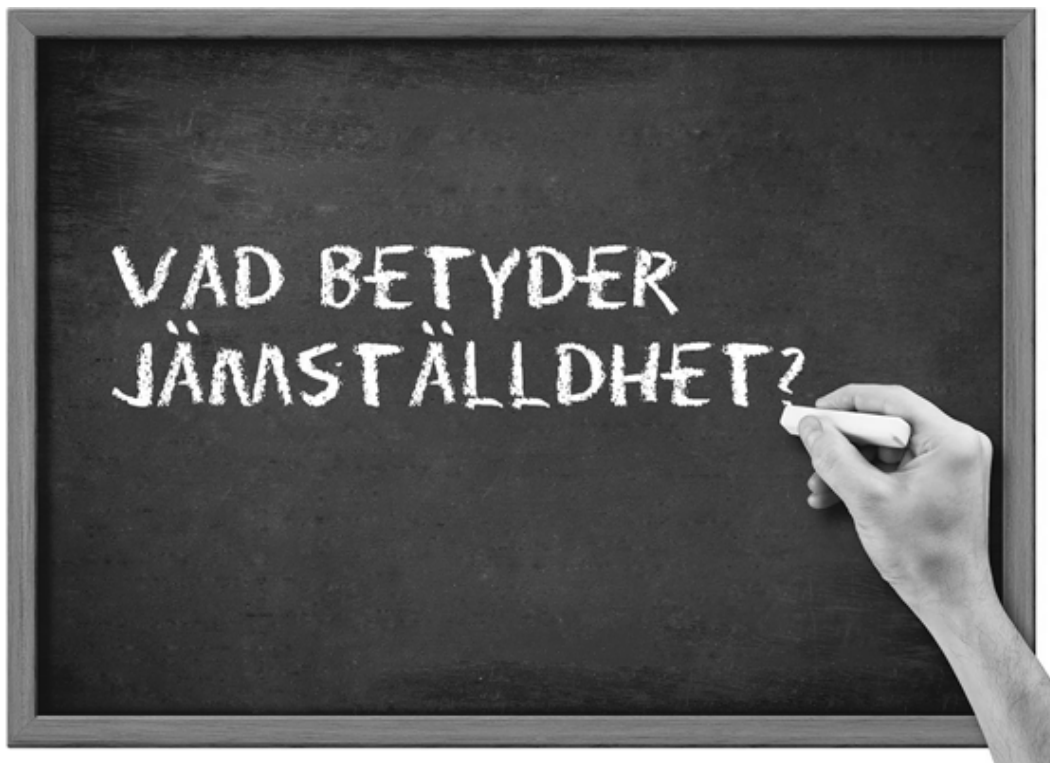

Illustration: Christian Serrano

Riksförbundet Romer i Europa arbetar med att stärka arbetet för och kunskapen om jämställdhet och mänskliga rättigheter i sitt projekt. Det görs genom föreläsningar och workshops. Den huvudsakliga målgruppen är romska kvinnor och män men andra minoritetsgrupper kommer att bjudas in vid vissa tillfällen. Projektet genomförs i Helsingborg, Lund, Staffanstorps och Malmö. Verksamheten sker till viss del i samverkan med Föreningen Lovara i Lund och Romano Trajo i Malmö.

Romano Pasos Research Centre jobbar i skrivande stund vidare med ett utbildningsmaterial om jämställdhet ur ett romskt perspektiv. Det är skrivet på romani chib, mer precist en kombination av kalderaš och lovari. Vissa ord finns översatta också till andra dialekter. Organisationen medlemmar har varit delaktiga både i uppstartsskedet, då de fick besvara en enkät, och när organisationen sedan testade materialet genom interaktiva metoder vid olika seminarier. Nu översätts materialet till svenska. Under projektet hålls seminarier för medlemmar och personer som jobbar med jämställdhetsfrågor inom privat och offentlig sektor.

Projektet har fått positiv respons och förhoppningen är att nästa generation romer ges ett annat utgångsläge och är bättre integrerade i majoritetssamhället. Deltagarna har fått en större förståelse för vad jämställdhet är och en grundläggande förståelse för de problem som finns kopplade till bristande jämställdhet bland romer. Problemen är både kvinnors och mäns då båda könen begränsas. Organisationen exemplifierar med att det är många romska killar som inte förväntas ta något ansvar i hemmet när det gäller att betala räkningar eller att kontakta myndigheter med mera.

Det gör dem sämre förberedda på vuxenlivet än tjejer, som frågar sig varför de ska gifta sig ”med en idiot som inte kan någonting.”

Romska Ungdomsförbundet använde sig liksom Romano Hango av metoden att låta romska ungdomar prova på könskodade aktiviteter. I ett första led samlade projektet ett trettiotal unga romer till vardera två mötesplatser. Som ett andra led ordnades en slutkonferens på temat *Sluta kalla oss zigenare*. Slutkonferensen lockade förutom unga deltagare även politiker och tjänstemän från stat och kommun. Deltagare från Lunds universitet dokumenterade.

Vid mötesplatserna fick killarna laga mat medan tjejerna bland annat spelade spel och fick i uppgift att bedöma resultatet. Något de flesta inte hade erfarenhet av hemifrån. Den här typen av aktiviteter varvades med externa föreläsare och workshops och på så sätt stimulerade projektet till flera typer av lärande, eftertanke och upplevelser. Alla lärandemetoder byggde på en hög grad av interaktion. Projektinnehållet var väl förankrat hos medlemmarna som var med redan i planeringsfasen. På deras initiativ breddades projektet och berörde förutom jämställdhet, frågor om diskriminering och hur du kan agera mot rasism och för mänskliga rättigheter.

Utgångspunkten var således ett intersektionellt perspektiv där flera maktordningar uppmärksammas. De externa föreläsarna kom från Diskrimineringsbyrån Uppsala, Sensus studieförbund, TRIS – Tjejers rätt i samhället och Arvsfondsprojektet Uppdrag Ninjas. En bieffekt av projekt är att det lagt en bra grund för fler samarbeten organisationerna emellan.

Projektet syfte var att förändra invanda, könsstyrda mönster bland deltagande medlemmar. Organisationen har följt upp dagarna och uppmuntrat till reflektion. Deltagarna uttalade sig mycket positivt om upplevelserna efteråt och organisationen har märkt skillnader när det gäller hur mycket tjejer och killar tar för sig, både i matköer och generellt inom organisationen. En tidigare könsstyrd hierarki bland de unga deltagarna förändrades.

Sáminuorra arbetar med att utmana normer som rör kön och till viss del könstillhörighet genom en seminarie- och workshopturné. Organisationen vill blanda ny kunskap med kunskap från tidigare generationer. Kvinnorna har historiskt sett haft en stark ställning i det samiska samhället, som underminerats bland annat på grund av svensk lagstiftning som gjorde skillnad på renägande samiska kvinnor och män fram till 1971.

Ett demokratiprojekt av det här slaget efterfrågades främst av unga samiska tjejer som ville in i rennäringen. De har både könet och åldern emot sig i yrket som de eftersträvar. Också styrelsen vill arbeta aktivt med normkritik och jämställdhet inom sin lilla grupp.

På det lite utstickande spåret att ta fram ny kunskap genomförde **Sverigefinska Riksförbundet** projektet *Hur jämställd är den sverigefinska kvinnan i hemmet?* under vilket de genomförde en enkät- och intervjustudie.¹³ Undersökningen utgick från hypotesen att en större andel sverigefinnar än svenskar i genomsnitt vårdar en nära anhörig. Det eftersom äldre sverigefinnar kan förlora kunskaper i svenska när de blir gamla, samtidigt som alla inte kan erbjudas en finskspråkig vårdplats. Antagandet gick dock inte att verifiera, men det gick att se skillnader när det gäller vilken typ av hemarbete som män respektive kvinnor, inom minoritet- liksom majoritetsgruppen, lägger sin tid på.

¹³ En rapport togs fram, skriven av Paula Ehrnebo och Birgitta Romppanen (2013), med titeln *Hur jämställd är den sverigefinska kvinnan/mannen i hemmet? – En tidsstudie över hemarbetet 2012–2013*. Hämtad 2014-07-07 från http://media.rskl.se/2013/12/RSKL_rapport_svenska_v4.pdf.

Män som målgrupp

Tre organisationer har i varsitt projekt jobbat speciellt med målgruppen män. Judiska museet, Sverigefinska folkhögskolan och Svenska Samernas Riksförbund. Endast de senare har hunnit redovisa när den här rapporten skrivs. **Judiska museet** fokuserar i sitt pågående projekt på unga män, som identifierats som en underrepresenterad grupp bland besökarna. Projektet har som syfte att bredda museets verksamhet så att den lockar unga män 25–35 år, judar som icke-judar, i större utsträckning än idag. För att uppnå det initieras en referensgrupp som arrangerar nya mötesplatser och evenemang för att locka en bredare publik.

Svenska Samernas Riksförbunds (SSR) projektidé kom till genom önskemål från organisationens medlemmar. Tidigare har organisationen riktat sig till samekvinnor genom olika satsningar bland annat på företagande. Männerna önskade sig något liknande så SSR riktade sig därför mot unga renskötarkillar, 17 till 35 år. För att nå målgruppen låg de från början lågt med att det var ett jämställdhetsprojekt. Inbjudan till den första träffen hade rubriken *Hur skapar jag ett bra liv som renskötare?* och behandlade frågor om arbetsmiljö och samarbetsmöjligheter, men också om att arbeta med sig själv, sin självinsikt samt normer inom samebyn. Deltagarna var mycket positiva i sina omdömen. Nedan citeras en om den första träffen:

*”Kul att lära känna andra renskötare. Vi fick prata om konfliktlösning.
Bra stämning i gruppen, vi vågade prata om svåra saker.”*

Sista träffen hade rubriken *Män, kvinnor, normer och psykisk hälsa i renskötseln*. Då diskuterades hur man kan lära sig se signaler på suicidala tankar med anledning av den högre självmordsrisk som påvisats föreligga på inom det sydligare renskötseområdet. Deltagarna fick också en presentation av en undersökning om unga renskötande kvinnors erfarenheter och livsvillkor av två kvinnliga psykologstudenter.

Det viktigaste resultatet som projektledaren lyfter fram är att diskussionerna om så kallat mjuka ämnen som jämställdhet, familjerelationer och psykisk ohälsa har satt igång processer inom deltagarna. De har också fått känna att de inte är ensamma med sina erfarenheter och i sin situation. Många har behållit kontakten efter projektets slut, även om de bor väldigt utspritt geografiskt. Flera av dem sökte och blev antagna till ett senare projekt med finansiering från Arvsfonden. *Aktavuolta* heter det, fritt översatt tillsammans eller gemenskap.

Sverigefinska folkhögskolan (Svefi) arbetar liksom SSR gjorde på temat män och mansroller. Deras tvååriga projekt *Mannamod* pågår ännu när den här rapporten skrivs. Det går ut på att öka jämställdheten och motverka diskriminering internt, alltså bland Svefis personal, elever och deltagare – projektets deltagare. Projektet fokuserar på männens behov och tar fram åtgärder för att stärka sverigefinska män i sin roll som jämlik part inom familjen, på fritiden och i arbetslivet. Folkhögskolan utgår från de påverkansfaktorer, som antingen motverkar eller verkar för jämställdhet, som männen lyfter fram som de viktigaste. Det utkristallieras bland annat genom workshops. Målet är att ta fram en arbetsmetod och en handlingsplan som sedan ska prövas och kunna användas i kommande verksamhet.

Diskrimineringsfrågor

Bidraget har förutom till jämställdhetsarbete också kunnat gå till att organisationers interna arbete mot olika typer av diskriminering. **Svenska Samernas Riksförbund** genomför när rapporten skrivs ett projekt för att öka kunskaperna om de sju diskrimineringsgrunderna hos personal och styrelse i föreningen.¹⁴ Det sker genom föreläsningar, seminarier och hemuppgifter. Projektet genomförs i Umeå samt på en ort i Norrbotten som när rapporten skrivs ännu inte är bestämd. Verksamheten sker till viss del tillsammans med Queering Sápmi.

Judiska museet i Stockholm jobbade också med de sju diskrimineringsgrunderna i ett av sina projekt. Inom projektet arrangerades föreläsningar och diskussionskvällar i museets lokaler. Var och en av de sju diskrimineringsgrunderna diskuterades kopplade till judendomen. Namnkunniga föreläsare bjöds in, bland andra Tiina Rosenberg och Aron Flam, professor respektive komiker. Museet hoppas att seminarierna påverkade deltagarna till vidare diskussioner och att föreningens aktiva fick verktyg att reflektera över diskrimineringsgrunderna i relation till den judiska minoriteten.

Judiska församlingen i Stockholm genomförde projektet *Pride genom jämställdhet* i vilket de arbetade för att skapa struktur och kontinuitet kring jämställdhetsinsatser och hbtq-frågor i Stockholms Stora synagoga med Masorti-inriktning. Församlingen ville utifrån judiska utgångspunkter nå ökad jämställdhet mellan könen och skapa förutsättningar för större känsla av tillhörighet oavsett kön eller sexuell läggning. Idén var synagogans Rabbin Lazar. Han var den första rabbinen i Sverige att viga samkönade par och tilldelades utmärkelsen Årets Hetero på QX-galan 2012.

Församlingen vill att medlemmar och presumtiva medlemmar som tidigare känt sig marginaliserade och avvisade på grund av kön eller sexuell läggning ska hitta sin plats i gruppen och känna att de blir sedda på samma sätt som de heterosexuella alltid blivit. I detta syfte arrangerades dels ritualer anpassade till kvinnligt deltagande och till att fungera när man ingår samkönade äktenskap eller får barn i samkönade relationer.

Inom projektet ordnades också utbildningsaktiviteter inriktade på det judiska förhållningssättet till queerteori, vad bibliska och talmudiska källor säger i hbt-frågor och andra aspekter på temat. Vissa av dem hölls på Pridefestivalen. Synagogans kvinnliga medlemmar erbjöds en kurs i Toraläsning för att hjälpa dem att ta sig ur mansskuggan och skapa tillfällen att titta närmare på feministisk analys. Sedan tidigare är religiösa ritualer könsneutraliserade i Stockholms Stora Synagoga. Projektet samverkade med bland andra Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL) och utbildningsinstitutet Paideia.

Tolkningar av källtexter som inkluderar jämställdhet mellan könen och queernärvaro genomfördes på ett strukturerat och inkluderande sätt, vilket ledde till både större kunskap och bättre självkänsla för individer och grupper som tidigare lidit av utanförskap. Genom projektet lyckades församlingen även identifiera nya ledare som kan sprida kunskapen till en bredare målgrupp. Församlingen bedömer vidare att man internt lyckades bryta tystnaden kring existensen av judiska hbtq-personer och deras behov. Dock återstår behovet av fortsatt satsning på kvinnors kunskap om och kring det judiska gudstjänstlivet.

¹⁴ De sju diskrimineringsgrunderna enligt svensk diskrimineringslag (2008:567) är kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Myndighetens analys av insatser och resultat

Många skilda insatser och aktiviteter har hunnit påbörjas och en del också avslutas sedan satsningens första år 2011. De projekt som finansierats av bidraget arbetar med ett brett spektrum av inriktningar. Som framgår av tidigare underrubriker har vi identifierat sex olika tematiska områden: nätverksarbete mellan organisationer, kvinnors organisering och nätverksarbete, inflytande och representation, utbildning som mål och metod, män som målgrupp samt diskrimineringsfrågor. Vanligt förekommande inom alla typer av projekt är olika utbildningsaktiviteter, seminarium och andra träffar.

Även om metoderna liknar varandra varierar innehållet på de olika träffarna mellan projekten. Det säger sig självt att ett internt jämställdhets- och antidiskrimineringsarbete, inom verksamheter i de nationella minoriteternas organisationer underlättas av en god kunskap om och förankring i verksamheten. I de flesta projekt är huvudsaklig målgrupp och projektdeltagare organisationens medlemmar och inte sällan initieras projekten efter önskemål från dem. Myndigheten har tidigare lyft betydelsen av att villkoren för projekten, likväl som de specifika frågor som tas upp, bör komma från den egna gruppen (Ungdomsstyrelsen 2010). Tydligast resultat tenderar de projekt få som möjliggjort ett aktivt deltagande i planering och genomförande och bäst överensstämmer med deltagarnas behov och tidigare önskemål.

När det gäller resultaten vill vi först understryka att vår redogörelse enbart bygger på rapportering och uppskattningar från organisationerna. Organisationernas subjektivitet bör problematiseras, liksom att de kan stå i ett beroendeförhållande till oss som bidragsgivare. Organisationsföreträdare och ibland även medlemmar utgör dock centrala källor för att få fram betydelsen av ett bidrag *internt* inom organisationen, varför vi tycker oss kunna säga något om resultaten på individ- och organisationsnivå (jfr Amnå, Danielsson & Zetterberg 2009). Något annat som bör nämnas här, som vi väljer att upprepa, är att det egentligen är för tidigt att utvärdera satsningens resultat. Det eftersom många projekt fortfarande pågår och vissa för att en del resultat går att utvärdera först en längre tid efter projektens slut.

De som drivit projekt inriktade på att stärka kvinnors organisering och nätverksarbete rapporterar om interna effekter på organisationsnivå, så som nyrekrytering och ett förstärkt engagemang hos medlemmarna. Resultat som ökad kunskap och självförtroende hos deltagarna återfinns i flertalet projekt, både de som jobbat med kvinnors inflytande och representation, utbildning och med män eller hbtq-personer som målgrupp. De redovisningar från projekt som arbetat för att fler ska känna sig manade att representera organisationen eller den nationella minoriteten tyder på ett ökat engagemang både i jämställdhets- och minoritetsfrågor och/eller frågor som rör den egna verksamheten.

Ökad kunskap om normkritik och förståelse för jämställdhetsfrågor förväntas i många fall leda till ett förändrat beteende hos projektdeltagarna. I vissa fall, som efter Romska Ungdomsförbundets projekt, har en synlig förändring skett. Organisationen har märkt skillnader när det gäller hur mycket tjejer och killar tar för sig. Svenska Samernas Riksförbunds projekt med män som målgrupp beskrivs ha fått resultat som att processer har satts igång hos deltagarna. Att känna sig mindre begränsad av en mansroll och knyta värdefulla kontakter kan öka livskvaliteten hos de som deltagit. Andra beskriver att de hoppas deltagarna har fått verktyg för vidare reflektion.

Judiska församlingen i Stockholm har jobbat fokuserat med att få kvinnor och hbtq-personer att känna sig mer inkluderade och förbättra klimatet för dessa grupper i verksamheten. De är en av flera projektägare som upplever att projektet gett upphov till vad som kan bli varaktiga förändringar inom organisationens verksamhet. Många organisationer har tack vare satsningen kunnat fortsätta och intensifiera delar i ett pågående arbete och vår bedömning är att det på flera håll gett upphov till långsiktiga effekter, ökad jämställdhet och minskad diskriminering inom organisationerna och de nationella minoritetsgrupperna.

Möter satsningen behoven?

I det här kapitlet ställer vi oss frågan om bidragets syfte och utformning stämmer överens med de nationella minoriteternas behov. Emerga Consulting AB har genomfört studien i samarbete med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

Studiens genomförande

För att kunna genomföra studien bröts frågeställningen ned i tre underfrågor:

- Hur uppfattar och definierar organisationerna som har fått stöd syftet och målet med bidraget?
- Vad är anledningen till att andra organisationer som representerar de nationella minoriteterna har valt att inte söka bidraget?
- Finns det någon skillnad mellan de olika nationella minoriteterna när det gäller om man anser att bidragets utformning och syfte stämmer överens med de behov som finns?

Huvudfrågeställningen och de tre frågorna är vägledande för undersökningen och analysen.

Datainsamling

Datainsamlingen består av tre delar:

- en dokumentstudie där alla ansökningar och redovisningar har analyserats
- en enkätundersökning
- en intervjustudie.

Datainsamlingens första del, dokumentstudien, var nödvändig för att få en förståelse för de olika organisationerna och de projekt som de har sökt stöd för. Det innebar att alla ansökningshandlingar, projektrapporter och myndighetens tidigare rapporter om projektstödsformen lästes igenom. Andra delen, enkätundersökningen, utgör det kvantitativa inslaget av datainsamlingen. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor skickade ut en webbaserad enkät till alla organisationer som fick bidrag inom stödformen och till de organisationer som sökt men fick avslag på sin ansökan. Den sista delen består av en intervjustudie med representanter från organisationer som blivit beviljade medel, fått avslag och de som aldrig har sökt medel. Enkäten och intervjuguiderna finns som bilagor till rapporten. Det är Bilaga 3 respektive Bilaga 4.

Utifrån frågeställningarna har de tillfrågade organisationerna delats in i tre kategorier:

- organisationer som har sökt och blivit beviljade medel vid något tillfälle
- organisationer som har sökt medel men fått avslag
- organisationer som aldrig fullföljt en ansökan.

Den sista kategorin är svårast att begränsa eftersom det finns ett okänt antal organisationer som företräder nationella minoriteter som skulle kunna vara berättigade att söka stöd inom projektstödsformen. Den gruppen begränsade vi till att i första hand innehålla de organisationer som påbörjat en ansökan i projektansökningsverktyget men inte avslutat den. Därtill kommer också en organisation som har fått stöd inom en annan stödform men av någon anledning valt att inte fullfölja en ansökan inom stödformen som omfattas av den här studien.

I presentationen av resultaten från intervju- och enkätstudien kommer fem frågeområden som finns både i enkät och i intervjuguiden att utgöra grunden. De är:

- tidigare erfarenheter av jämställdhets- och antidiskrimineringsarbete
- information om bidraget
- myndighetens stöd under ansökningsprocessen
- överensstämmelse mellan bidragets syfte och organisationernas behov
- annat stöd som organisationerna önskar från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

Utöver dessa fem områden finns det också andra frågor som bara har funnits med i enkäten eftersom de är av en sådan karaktär att ett kvantitativt underlag är mest lämpligt.

Referensgrupp

I arbetet med att ta fram intervjuguiden och enkäter använde sig Emerga av en referensgrupp bestående av representanter från de fem olika nationella minoriteterna.¹⁵ Två av representanterna i referensgruppen har också svarat på enkäten och intervjuats av Emerga. Det var ett olyckligt sammanträffande men på grund av tidsbrist fanns inte möjlighet att hitta någon annan företrädare för dessa två minoritetsgrupper.

Representanterna i referensgruppen fick möjlighet att gå igenom det slutliga utkastet av enkät och intervjuguiden och uppmanades att komma med synpunkter. Framför allt var syftet med granskningen att undvika att enkät och intervjuguiden förstärkte etablerade fördomar. Enkät och intervjuguiden fastställdes slutligen efter att ha tagit referensgruppens kommentarer i beaktande.

Metodologiska begränsningar och avgränsningar

I alla studier finns det begränsningar och avgränsningar som är viktiga att framhålla för att skapa bättre metodologisk förståelse. Under den här rubriken diskuteras två avgränsningar.

Inledningsvis kan och ska frågan ställas om det är korrekt att dela upp organisationerna efter vilken nationell minoritet de representerar. Det finns argument både för att göra det och att avstå ifrån det. Ett argument för att avstå från en uppdelning är att en sådan ytterligare kan förstärka utsattheten som vissa grupper inom de nationella minoriteterna känner och på så sätt också stärka redan etablerade fördomar. Ett av argumenten för att göra en uppdelning handlar om att olika minoritetsgrupper kan ha olika förutsättningar och följaktligen också olika behov. Det vore svårt att identifiera utan en uppdelning. I definitionen av nationell minoritet framgår att det handlar om grupper med en stark kulturell identitet och samhörighet. Det skulle kunna tyda på att en uppdelning i respektive nationell minoritet inte är främmande.

¹⁵ En anonymiserad förteckning över intervjupersonerna finns bifogad rapporten (Bilaga 5).

Nästa avgränsning rör bedömningen av ansökningarna. Här är det viktigt att framhålla att syftet med uppföljningen inte är att göra någon form av värdering av ansökningarna eller rapporterna, varken de som har beviljats eller de som fått avslag. Utvärderarna har haft tillgång till bedömningsmallar och bedömningskriterier men dessa har snarast använts för att få en bild av projektstödet inte för att göra någon bedömning av de sökande organisationernas ansökningsdokument. Däremot ska det framhållas att syftet med projektstödet, det vill säga att arbeta för jämställdhet och mot diskriminering inom den egna verksamheten, öppnar för tolkningar framför allt när det gäller det sistnämnda, den egna verksamheten. I arbetet med uppföljningen har detta inte analyserats vidare utan utvärderaren har låtit de sökande organisationernas definitioner råda.

Teoretiskt ramverk

Syftet med det här avsnittet är att ge uppföljningen ett teoretiskt ramverk som kan hjälpa till att förklara de slutsatser som görs i analysen. Nedan presenteras rättighetsperspektivet.

Civilsamhällets organisationer kan spela en viktig roll för att utveckla en kultur av mänskliga rättigheter. Nationella minoritetsorganisationer eller stiftelser är särskilt påverkade och insatta i förhållande till speciella rättigheter och har ofta kontakter och nätverk inom målgruppen. De kan driva och tolka mänskliga rättigheter, regeringsuppdrag, nationella och internationella åtaganden till det yttersta, eftersom de har ett verklighetsförankrat perspektiv (Ingram 2008). Mänskliga rättigheter ska införlivas på lokal nivå och genom demokratiska processer. I perspektiv-trängseln kring hur nationella minoriteters rättigheter bäst införlivas i olika satsningar, är det viktigt att komma så nära de nationella minoriteternas verkligheter som möjligt. Därför kan myndigheternas lyhördhet för de rättigheter som minoritetsgrupperna själva framför som särskilt angelägna vara avgörande för kvalitén i införlivandet av deras rättigheter. Nationella minoriteters förslag på verksamheter och hur tillgång till rättigheter bäst kan säkerställas är särskilt värdefulla och kan hjälpa oss att förstå de problem de möter, samt de speciella omständigheter som råder i deras fall. Myndigheter kan engagera organisationerna så att målgruppens röster hörs och deras angelägenheter beaktas i utveckling och införlivande av offentlig verksamhet. Myndigheter kan också hjälpa civilsamhällesorganisationer att formulera sina behov i förhållande till ett rättighetsanspråk.

Svensk minoritetspolitik

Syftet med det här avsnittet är att ge en bakgrund till svensk minoritetspolitik. Det handlar med andra ord om att placera bidraget i ett sammanhang. Dessutom är det av vikt för uppföljningens syfte att sätta in jämställdhet och icke-diskriminering i ett minoritetspolitiskt sammanhang.

De nationella minoriteterna är tornedalingar, sverigefinnar, judar, samer och romer. Det som kännetecknar de nationella minoriteterna är att de har funnits länge i Sverige, känner en samhörighet inom gruppen och vill bevara sin identitet. Sverige tillhörde en av de sista länderna i Europa som 1999 skrev under Europarådets ramkonvention om skydd av nationella minoriteter. Den politik som speciellt berör de nationella minoriteterna kallas minoritetspolitik och innehåller skydd och stöd för de nationella minoriteterna. De tre bärande delarna i minoritetspolitiken är språk och kulturell identitet, att förebygga diskriminering och utsatthet och skapa förutsättningar för delaktighet och inflytande.

Det övergripande målet med minoritetspolitiken är att säkerställa minoriteternas tillgång till de mänskliga rättigheterna. Sedan Sverige skrev under ramkonventionen har landet vid återkommande tillfällen också fått ta emot synpunkter på hur den efterlevs (prop. 2008/09:158). Det har synliggjort behovet av en samlad minoritetspolitik som regeringen tagit fram i form av en strategi för nationella minoriteter som heter *Från erkännande till egenmakt* (prop. 2008/09:158). Regeringens samlade strategi för minoritetspolitiken innehåller åtgärder för att:

- motverka diskriminering och utsatthet av de nationella minoriteterna
- säkerställa en bättre efterlevnad av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter
- stärka de nationella minoriteternas egenmakt och inflytande
- främja bevarandet av de nationella minoritetsspråken.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har ett speciellt uppdrag där de ska säkerställa att lagstiftningen följs.

Syftet med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor projektstödsform är att stödja projekt som arbetar för jämställdhet och mot diskriminering i den egna verksamheten. Det är därför viktigt att identifiera hur jämställdhet och icke-diskriminering har förts fram i minoritetspolitiken under de senaste tio åren. I regeringens samlade strategi för minoritetspolitiken framförs att FN:s kommitté för avskaffande av diskriminering av kvinnor lyft fram att samiska och romska kvinnor fortfarande diskrimineras i olika sammanhang (prop. 2008/09:158). Rekommendationen till Sverige har varit att arbeta brett för att göra kvinnor från nationella minoriteter medvetna om sina rättigheter när det gäller jämställdhet och icke-diskriminering.

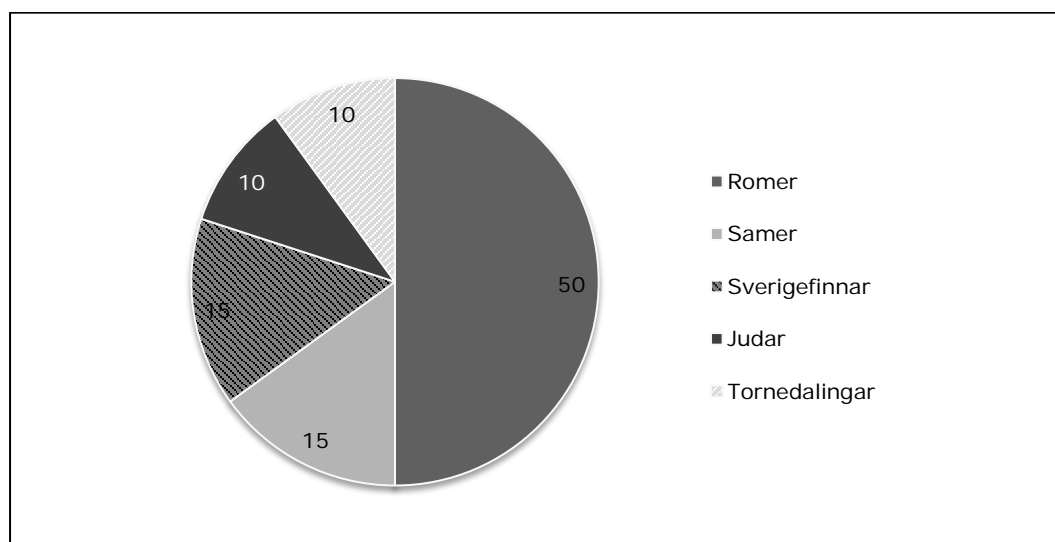
I och med att Sverige numer har en minoritetspolitik är det flera statliga myndigheter som har till uppgift att stärka arbetet inom ett visst tematiskt område när det gäller nationella minoriteter. Utöver Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har till exempel Statens kulturråd öronmärkt pengar och varje år får nationella minoriteters kulturprojekt medel (SFS 2012:517). Länsstyrelsen i Stockholms län fördelar ett friare organisationsbidrag till nationella minoritetsorganisationer. Det ska gå till verksamhet som har som syfte stärka inflytandet för den nationella minoriteten, främja den egna nationella minoritetsgruppens identitet, kultur, språk, att motverka diskriminering eller att sprida kunskap om den egna gruppen (SFS 2005:765).

Enkätstudien

Enkätstudien är den kvantitativa delen av uppföljningen. Syftet med att genomföra en enkätstudie är att kunna ta fram ett kvantitativt underlag med mätbara resultat som kompletterar intervjustudien som i sin tur har avsikten att fördjupa resonemangen. Enkäten skickades ut till sammanlagt 34 respondenter. Av dessa har 20 svarat vilket innebär en svarsfrekvens på 59 procent. Ytterligare ett antal har öppnat enkäten men valt att inte slutföra den. En svarsfrekvens på 59 procent innebär att de slutsatser som dras av enkäten är förhållandevis statistiskt säkerställda.

Länge fördes en diskussion om det är produktivt att ha med en fråga om vilken nationell minoritet som de svarande företrädar. Tillsammans med representanter från Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor kom vi fram till att inleda enkäten med en sådan fråga för att få en uppfattning om hur spridningen av de svarande ser ut. Däremot har de efterföljande frågorna inte brutits ned på respektive nationell minoritet. Givet svarsfrekvensen är det ett alldeles för begränsat underlag för fyra av de fem nationella minoriteterna för att kunna utgöra en bra grund för vidare analys.

Svarsfrekvensen och hur den fördelar sig på de olika företrädarna stämmer dock förhållandevis väl överens mer hur söktrycket har sett ut från respektive minoritet, vilket beskrivits i kapitel 3 som handlar om bidragets fördelning. Av 20 respondenter var det 16 som företrädde organisationer som blivit beviljade stöd och följaktligen fyra som representerade organisationer som inte blivit beviljade stöd. Även där är underlaget för den senare gruppen alltför begränsat för att kunna göra vidare analyser utifrån andra frågor. Viktigt att lyfta fram är dock att på frågan om organisationerna trots ett negativt besked från myndigheten valde att genomföra projektet med annan finansiering svarade 2 respondenter ja och 2 nej. Av respondenterna från organisationerna som beviljats stöd svarade 3 av 16 respondenter att de skulle ha genomfört projektet även utan projektmedel från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Källa: Myndighetens enkätundersökning.

Figur 5.1 Företrädare för respektive nationell minoritet som svarade på enkäten, andel i procent.

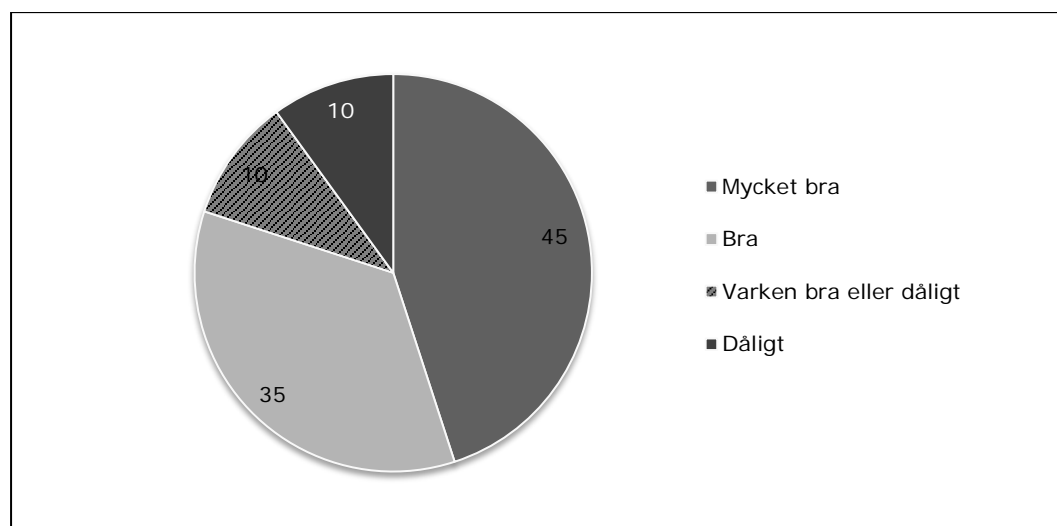
De frågeområden i enkäten som kommer att beröras i resultatpresentationen är: information om projektstödet, stödet från myndigheten, överensstämmelse mellan organisationernas behov och syftet med projektstödet, tidigare erfarenhet av tematiska områden. Alla svar kommer inte att presenteras med diagram utan bara de frågor som vi bedömer vara mest relevanta för studien.

Information om bidraget

Hur organisationerna har fått information om att stödformen finns är intressant eftersom Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har identifierat ett minskande söktryck de senaste utlysningarna. Det är också intressant om det indikerar att organisationerna har varit proaktiva när det gäller sitt sökande efter medel eller om det snarare är myndigheten som varit proaktiv i att hitta möjliga organisationer som kan komma ifråga att söka medel inom denna projektstödsform. På frågan hur organisationerna fick information om möjligheten att söka bidraget hade de svarande möjlighet att fylla i flera svarsalternativ. De två alternativ som överlägset flest angav stämde var att de hämtat information från myndighetens webbplats och att de fått e-post från myndigheten.

Myndighetens stöd under ansökningsprocessen

Att söka bidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor kan enligt respondenterna uppfattas som svårt. Processen beskrivs av vissa som komplicerad och byråkratisk. Flera av organisationerna är ovana vid att söka projektbidrag och därför är frågan om hur de svarande har uppfattat myndighetens stöd viktig. Drygt 80 procent av respondenterna anger att stödet från myndigheten har varit mycket bra eller bra under ansökningsprocessen. Endast 10 procent anger att stödet har varit dåligt. I en av kommentarerna till frågan lyfts tekniska utmaningar fram till exempel att det har varit svårt att få hjälp över telefonen när vissa dokument inte laddats upp i myndighetens elektroniska antagningssystem.

Källa: Myndighetens enkätundersökning.

Figur 5.2 Respondenternas upplevelse av myndighetens stöd under ansökningsprocessen, andel i procent.

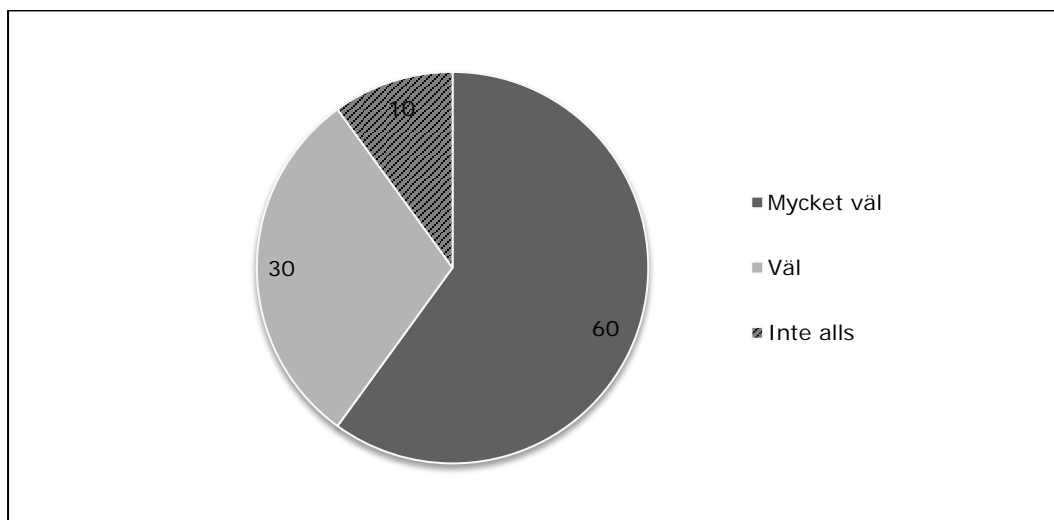
Tidigare erfarenheter av jämställdhets- och antidiskrimineringsarbete

Frågor om organisationerna tidigare arbetat med jämställdhets- eller diskrimineringsfrågor i sin verksamhet ställdes för att få en uppfattning om i vilken utsträckning ansökan till myndigheten är en första ansats eller om den är ett av flera led i ett större arbete. Som svar på frågan om de tidigare har jobbat med jämställdhet anger 75 procent av respondenterna att de har gjort det och 25 procent att de inte har gjort det. I samband med frågan fanns möjlighet att kommentera svaret. Bland kommentarerna återfinns dels exempel på hur organisationerna har bedrivit sitt jämställdhetsarbete tidigare och dels kommentarer till hur projektstödet kan förbättras bland annat genom längre projektider. Sedan finns det även kommentar som är kritiska till jämställdhet som fokus som man menar är en från majoritetssamhället påtvingad uppgift.

Lika stor del av respondenterna anger att de tidigare har arbetat med diskriminering i organisationen, det vill säga 75 procent, medan återstående 25 procent anger att de inte har gjort det. Några återger exempel på hur organisationen arbetat mot diskriminering och andra konstaterar att det är en del av organisationens ordinarie verksamhet. I en kommentar skriver respondenten att diskriminering mot hans nationella minoritet var själva orsaken till att organisationen bildades.

Överensstämmelse mellan syfte och behov

Hur väl bidragets syfte stämmer överens med organisationernas behov är den grundläggande frågan för hela uppföljningen. Av samtliga respondenter anger 90 procent att det stämde väl eller mycket väl överens med deras behov, endast två svarande har indikerat att det inte alls överensstämde med deras behov.

Källa: Myndighetens enkätundersökning.

Figur 5.3 Respondenternas svar på frågan om hur väl bidragets syfte stämde överens med organisationens behov, andel i procent.

En nära anslutande fråga är om respondenterna anser att projektstödsformen för att arbeta för jämställdhet och mot diskriminering inom den egna verksamheten bör finnas kvar. Hela 95 procent av respondenterna anger att den bör finnas kvar och endast en respondent som motsvarar 5 procent anser inte att projektstödsformen bör vara kvar. I kommentarerna skriver några respondenter att stödformen snarare bör riktas mot den minoritet som har störst behov. I en annan kommentar framhålls att det är svårt att få stöd från en pott som alla andra organisationer som företräder nationella minoriteter söker ifrån.

Den avslutande frågan i enkätstudien gällde om det fanns andra former av stöd som de svarande önskar se från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. De svarande hade möjlighet att kryssa i flera av alternativen som var bidragsgivning inom andra områden, utbildningar, nätverksträffar eller erfarenhetsutbyten och slutligen annan typ av stöd. Flest respondenter valde utbildning och därefter nätverksträffar eller erfarenhetsutbyten, 79 respektive 68 procent. Respondenterna gav en rad exempel på vad för typ av stöd de önskade sig inom de olika kategorierna i kommentarer till frågan. Det är inte möjligt att dela in kommentarerna efter svarsalternativen däremot återges ett urval av kommentarerna nedan. För att göra kommentarerna mer förståeliga har de på vissa ställen kompletterats och även godtyckligt delats upp under områden.

Tabell 5.1 Organisationernas förslag på annat stöd inom områdena bidragsgivning, nätverksträffar eller erfarenhetsutbyten och utbildning

Bidragsgivning inom andra områden	Nätverksträffar eller erfarenhetsutbyten	Utbildning
För att utveckla generationsövergripande arbete inom nationella minoriteters vuxenorganisationer	Gemensamma träffar med andra minoriteters kulturutövare	I den speciella projektledning och projektplanering som behövs vid EU-finansierade projekt
Till social omsorg och hälsa	Träffar inom minoriteters förvaltningsområden	I föreningsteknik
Permanent stöd för att utveckla Ung Minoritet ¹⁶	Informationsdelning mellan olika urfolk i världen	I att utveckla delaktighet och inflytande
Organisationsbidrag ¹⁷	Träffar mellan minoriteterna	Kring rättigheter
Verksamhetsbidrag ¹⁸		Skräddarsydda kurser
Informationsbidrag ¹⁹		

Källa: Myndighetens enkätundersökning.

¹⁶ Ung Minoritet är ett samarbete mellan ungdomsorganisationerna för de nationella minoriteterna som vuxit fram. Under tre år har samarbetet fått projektbidrag inom ramen för stödformen Ungas organisering som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fördelar bidrag genom. Ung Minoritet har i dagsläget svårt att hitta en bidragsgivare för fortsatt stöd.

¹⁷ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor brukar definiera organisationsbidrag som att de går till en viss typ av organisationer för deras ordinarie verksamhet.

¹⁸ Verksamhetsbidrag definierar myndigheten som ett bidrag till en viss typ av verksamhet. De kan ses som något mer styrande än organisationsbidrag och mer långsiktiga än de vi kallar projektbidrag.

¹⁹ Informationsbidrag skulle kunna tolkas som stöd till informationsinsatser.

Intervjustudien

Syftet med intervjustudien har varit att ge respondenterna möjlighet att fördjupa och utveckla sina resonemang i frågor som rör de behov som organisationen har och om de behoven överensstämmer med bidragets syfte och utformning. Intervjuguiden har i huvudsak tagit avstamp i samma frågeområden som enkätstudien. Intervjuerna har dock gett möjlighet till uppföljande frågor beroende på hur respondenten har svarat. Denna metod brukar kallas semistrukturella intervjuer och kännetecknas framför allt av behovet att beskriva, förklara och tolka (Forss 2007). Verkligheten kan uppfattas på många olika sätt och det finns ingen absolut sanning.

Urval av respondenter för intervjustudien

Intervjustudien består av tjugo intervjuer. Tio intervjuer gjordes med organisationer som blivit beviljade projektstöd medan fem intervjuer genomfördes med organisationer som sökt men fått avslag. Därtill hölls fem intervjuer med organisationer som aldrig sökt stöd inom denna projektstödsform. Den sistnämnda gruppen är naturligtvis mest problematisk ur ett metodologiskt perspektiv. Det finns ett okänt antal organisationer som representerar nationella minoriteter som potentiellt skulle kunna ha sökt stöd som vi inte har uppgift om. Vi beslutade att intervju respondenter från de organisationer som påbörjat en ansökan i ansökningsverktyget men inte fullföljt dessa. Riktlinjer för urvalet av respondenter var:

- Proportionerlig representativitet från de nationella minoriteterna. Organisationer som företräder den romska nationella minoriteten är överrepresenterade bland de som blivit beviljade stöd och de som fått avslag vilket också innebär att det jämförelsevis varit fler romska organisationer bland respondenterna i dessa två kategorier.
- Organisationen återfinns bara i en kategori det vill säga den har inte fått bidrag för en ansökan för att sedan få avslag. Detta för att renodla de olika kategorierna och distinktionen däremellan.
- När det gäller organisationer i kategorin organisationer som inte har beviljats medel ska organisationen som intervjuas ha fått avslag på sin ansökan snarare än fått den avvisad. Det finns ett antal organisationer och ett kommunalförbund som sökt utan att vara behöriga att söka på grund av att man inte uppfyller det grundläggande kriteriet att organisationen företräder en nationell minoritet.
- Årsmässig spridning det vill säga organisationerna som intervjuas ska så långt det är möjligt ha ansökt olika år.
- Om möjligt även ta hänsyn till en viss geografisk spridning.

I det slutliga urvalet av respondenter var tillgänglighet väsentligt. Initialt skickades ett mail till alla tänkta respondenter, där bakgrund och syfte med uppföljningen beskrevs. Det innehöll också en uppmaning till respondenterna om att återkomma med förslag på tid för att genomföra en telefonintervju. Ett fåtal respondenter återkom med förslag på tid för intervju. Majoriteten av intervjuerna bokades genom att ringa och bestämma tid eller genom att intervju respondenten direkt vid första uppringningstillfället. Det är främst i kategorin sökt men fått avslag som det har varit svårt att nå respondenterna. För det första har flera av kontaktuppgifterna inte varit korrekta, för det andra har respondenterna inte svarat på varken telefonmeddelanden, sms eller e-post. Vid tre tillfällen fanns en uppgjord intervjutid men respondenten svarade inte eller bad om att få bli kontaktad senare och svarade inte då.

Jämfört med det första urvalet var det två organisationer som byttes ut i kategorin sökt men inte blivit beviljad. Samma sak gäller för kategorin organisationer som aldrig sökt stöd inom denna projektstödsform. I kategorin sökt men inte blivit beviljad gjordes ett nytt urval som främst var baserat på tillgänglighet. En begränsning är att den sista respondenten som kontaktades tillhör både kategorin organisationer som sökt och blivit beviljade projektstöd och kategorin organisationer som sökt men fått avslag. Med hänsyn till sammanhanget gjordes ändå bedömningen att ta in den respondenten i studien. I kategorierna sökt men fått avslag och aldrig sökt är inte alla nationella minoriteter representerade. Det beror helt enkelt på att det inte funnits organisationer från alla nationella minoriteter representerade i kategorierna. När det gäller kategorin aldrig sökt gjordes under tiden för studien två justeringar då två respondenter inte var anträffbara. En respondent tillkom efter att ha gått igenom Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors årsredovisning från 2013.

Intervjuerna har tagit mellan 15 och 40 minuter att genomföra. Skillnaden i tid beror på respondenternas svar, intresse och tillgänglighet. I allmänhet har hela intervjuguiden (Bilaga 4) använts vid varje intervjutillfälle. Vid några intervjuer har justeringar i guiden skett under själva intervjun. Det har till exempel varit om respondenten inte känt sig bekväm med att svara på frågan, inte förstått frågan eller redan besvarat den tidigare under intervjun. Vid några tillfällen har intervjuguiden förenklats efter respondentens kunskaper i svenska språket. Målet har alltid varit att varje intervju spelas in och sammanfattas, vid några tillfällen har detta inte varit möjligt på grund av att respondenten inte medgivit det. Vid ytterligare tillfälle har en inspelning inte varit möjligt på grund av situationen vid intervjutillfället.

Resultat från intervjustudien

Resultaten från intervjustudien kommer att presenteras under fem olika tematiska frågeområden som också har utgjort grunden för intervjuguiden. De fem tematiska områdena är: tidigare erfarenheter av jämställdhets- och antidiskrimineringsarbete, överensstämmelse mellan behov och syfte, information om projektstödet, stöd från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och slutligen andra behov. De stämmer i stora drag överens med de tematiska områden som presenterades i samband med enkätstudien. Några områden har dock fördjupas i intervjustudien och några har utgått. Detta gäller även resultaten från de intervjuer som gjordes med företrädare för organisationer som sökt men inte blivit beviljade medel. Det framgår dock tydligt i texten om det är respondenter som företräder organisationer som sökt men fått avslag.

Inledningsvis ska konstateras att organisationerna som har sökt stöd oavsett om de blivit beviljade eller inte är mycket olika både sett till organisering och inriktning. De spänner mellan riksförbund, församlingar, folkhögskolor, museer och enskilda mindre föreningar. Riksförbunden samlar enskilda medlemsorganisationer med gemensamt syfte och inriktning. Organisationsformerna varierar mellan ideella organisationer och stiftelser. Slutligen bör sägas att vi inte kommenterar citat eller respondenternas utsagor i det här avsnittet.

Tidigare erfarenheter av jämställdhets- och antidiskrimineringsarbete

Med anledning av den övergripande frågeställningen om organisationernas behov stämmer överens med inriktningen på stödformen är det intressant att se hur många av de sökande organisationerna som har som sitt syfte att arbeta med jämställdhet och/eller mot diskriminering. Organisationernas syfte ger en indikation på deras intresse och erfarenhet av de tematiska områdena. Majoriteten av organisationerna som söker har inte jämställdhet eller icke-diskriminering som sitt huvudsakliga syfte. Däremot är det flera organisationer som uttalar att de arbetar med bristande tillgång till de mänskliga rättigheterna för den nationella minoritet som de representerar.

Bland de organisationerna som sökt och blivit beviljade projektstöd framhåller de flesta respondenterna att de har tidigare erfarenhet av att arbeta antingen för jämställdhet eller mot diskriminering. Det kan antingen vara i form av projekt med extern finansiering som fokuserade på de här områdena eller tidigare internt arbete. Några av de tidigare externt finansierade projekten handlade dock inte om organisationernas interna verksamhet. En del av respondenterna framför att det är svårt att separera erfarenhet från tidigare projektarbete och vad man uppfattar är något som genomsyrar hela organisationen. En av respondenterna framhåller att de tidigare jobbat med jämställdhet men inte i lika stor utsträckning mot diskriminering.

Även bland de organisationer som sökt men inte blivit beviljade stöd har flera tidigare erfarenheter av att arbeta med jämställdhet och mot diskriminering inom sina verksamheter. En av respondenterna anger att de inte tidigare har arbetat med jämställdhet men insett behovet av att göra det och såg möjligheten att börja i och med projektutlysningen.

”Vi jobbar hela tiden mot diskriminering då många av våra medlemmar, däribland jag själv, går klädda i romsk finsk originalklädsel och då möter man mycket diskriminering i vardagen.”

(respondent 7)

”Det går inte att separera eftersom hela föreningens syfte är att bygga stolthet för att stå emot diskriminering ... Vi har fokuserat på att stärka bilden av resande och stärka resande.”

(respondent 4)

”Vi har jobbat mer med jämställdhet och inte särskilt mycket med diskriminering.”

(respondent 5)

Överensstämmelse mellan behov och syfte

Respondenternas svar på den här frågan spretar och det finns följaktligen olika vinklingar och inriktningar. Det finns en inriktning av respondenter som uttrycker att de formulerar projekt utifrån vilka stödformer som finns tillgängliga, det vill säga stödformerna blir ett styrinstrument för verksamheten. En konsekvens av det är ju att organisationer inte arbetar med frågor eller områden som det inte går att få projektförfinansiering för att arbeta med. En andra inriktning är de respondenter som framhåller att syftet med stödet stämmer väl överens med behovet i organisationerna. En del av dessa framhåller också att det inte skulle ha varit möjligt att arbeta med jämställdhet eller icke-diskriminering om inte stödformen funnits. Det senare gäller även en av de respondenter som företräder en organisation som fått avslag.

”Det finns inte så mycket utrymme att göra kanske annat som inte är lika enkelt som man inte har finansiering till. Finansieringen av vissa frågor ... ger ju förtur till frågorna i organisationen och verksamheterna.”

(respondent 1)

”Om jag ska vara ärlig så handlar det mer om ett sätt att hitta pengar till en existerande verksamhet som inte är prioriterad. Här fanns det möjlighet att få bidrag och då formulerade man verksamheten så att det går att söka pengar.”

(respondent 9)

”Kvinnor rent generellt blir osynliggjorda i de här sammanhangen och sen att man behöver forum där man kan diskutera frågor som känns angelägna för gruppen.”

(respondent 5)

Alternativa tematiska områden

När det gäller andra behov som organisationerna har behöver denna fråga delas upp ytterligare. Först kommer de alternativ till tematiska inriktningar som framkommit i intervjuerna att beskrivas och därefter kommer de kommentarer som respondenterna lyft fram kring utformningen av stödet att återges.

Tre respondenter som företräder två nationella minoritetsgrupper poängterar behovet av att avsätta mer resurser till att bekämpa psykisk ohälsa. Flera respondenter som företräder den romska minoriteten framhåller att de inte har tillgång till information om hälso- och sjukvård. Andra tematiska områden som lyfts fram som viktiga i intervjuerna är utanförskap, social problematik och hedersvåld. Tydligare barnperspektiv efterlyser en annan respondent inte minst i arbetet mot diskriminering eftersom barn ofta blir vittne till hur deras föräldrar diskrimineras men sedan ofta glöms bort. I övrigt framhåller respondenter arbete mot antisemitism och rasism som viktiga områden. Antisemitismen och de nya uttryck som den tar sig i dagens samhälle är ett annat tematiskt område som lyfts fram bland respondenterna. En av respondenterna reflekterar över att det skulle behövas ett tematiskt projektstöd som har som syfte att öka informationen om de nationella minoriteterna både mellan minoritetsgrupperna och i förhållande till majoritetssamhället. Samma tankegångar återfinns även hos andra respondenter.

”De blir ju vittnen till de romska kvinnorna som går i affären och de förföljs av stora karlar och de tror att de ska fylla hela affären under en kjol. Och hur tror du att det här barnet mår av att se sin mamma bli sådär trakasserad?”

(respondent 3)

”Vi behöver arbeta mot den nya antisemitismen. Den nya antisemitismen känns inte igen som antisemitism. Den är mer subtil och har tagit sig andra former än att skrika rakt ut att alla judar ska dö. Det är ett väldigt viktigt område.”

(respondent 10)

”Vi behöver jobba mycket med ungdomar, stärka deras självkänsla och ja, vi behöver insatser inom i princip alla olika områden ... Vi vill minska på fördomar om samer, så vi skulle behöva många såna kunskapshöjande insatser för majoritetssamhället.”

(respondent 8)

Av de respondenter som representerar organisationer som har fått avslag på sina ansökningar framhåller någon att behovet av att arbeta med hälsorelaterade projekt är stort i kombination med informationsinsatser både gentemot den egna nationella minoriteten och gentemot majoritetssamhället. Respondenten menar att det förekommer en form av dubbel diskriminering både inom gruppen och från samhället gentemot gruppen. En annan respondent ur denna kategori framhåller också behovet av ökad information till myndigheter. Ytterligare en annan respondent menar att det är ett alltför stort fokus på jämställdhet från myndighetens sida. Det kan också förklaras av att respondenten inte till fullo vet skillnaden mellan jämställdhet och jämlikhet.

”MUCF har hakat upp sig på könsroller och det är säkert ett viktigt arbete. Jämställdhet för oss är att inte bli dömda av majoritetssamhället.”

(respondent 15)

”Vi har diskriminering inom gruppen och gentemot samhället. Vi har inte en motståndare utan flera.”

(respondent 11)

Utformning av stödet

Det finns en rad respondenter som i intervjuerna har kommenterat både nivån på stödet och utformningen av detsamma. Några respondenter nämner att de behöver högre bidragsbelopp för att kunna genomföra satsningarna. Sedan finns det de respondenter som snarare än ett samlat stöd till de nationella minoriteterna vill se ett uppdelat och riktat stöd till respektive minoritet eftersom de behov som minoritetsgrupperna har är väldigt olika.

En ofta återkommande kommentar är projektstödet begränsningar i förhållande till ett verksamhetsstöd. Några respondenter nämner den strukturella diskrimineringen som inte kan åtgärdas enbart med hjälp av projektbaserat stöd. Det faktum att det endast varit möjligt att söka stöd för ettåriga projekt har av flera respondenter uppfattats som en begränsning. Flera organisationer uppfattar det som ett hinder och osäkerhetsmoment att inte kunna få flerårig finansiering. Visserligen har det varit möjligt att söka finansiering för en fortsättning av projekten, med då har det krävts ny ansökningsomgång. Flera respondenter framhåller att det inte går att genomföra ett lyckat projekt på ett år utan det krävs två eller tre år för att skapa stabilitet och förutsättningar för att resultat ska leva vidare och få genomslag i verksamheten.

En av respondenterna vill se en mindre detaljstyrd projektstödsform med bredare tematiska områden. Samma respondent upplever att trots att stödet från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har varit bra i ansökningsprocessen så är själva ansökningsprocessen komplicerad och kräver att organisationerna har personer som är vana vid ansökningsprocesser. En respondent efterlyste även snabbare handläggningsperioder.

”Man kan inte ha till exempel... Ah vi satsar en miljon och så tror man att det ska ske ett mirakel. Det kommer inte att hända.”

(respondent 2)

”Alltså i de nationella minoriteterna så ser ju behoven väldigt olika ut... och där vi kanske mera kan identifiera oss med samerna, eftersom samerna och romerna i Sverige har ju haft mer eller mindre liknande situationer ... Man måste se också till vilken nationell minoritet som har mest behov i den specifika frågan.”

(respondent 2)

”Jag tycker att det borde finnas två stöd, ett allmänt stöd och ett utvecklingsstöd och där det skulle finnas fler tillfällen att söka och enklare sökförfarande och tydligare kontakt med handläggare som hjälper till att bedöma.”

(respondent 4)

”För vår del handlar det framför allt om regelbundna bidrag snarare än om projektmedel. Om tryggheten att driva verksamheten vidare”.

(respondent 9)

”Nej, vi har inte... vad vi ville ha uppnått liksom, som jag sa i början, vi har försökt bygga en plattform med liksom hela Sverige och liksom ett års projekt. Vi har rört bara i grytan.”

(respondent 7)

Effekter av stödet

Respondenternas svar under denna rubrik ger inte på något sätt en heltäckande bild eftersom flera av respondenterna som intervjuades företrädde pågående projekt.

Fler av respondenterna framhåller att projektet har haft effekt både på organisationsnivå och på individnivå. En respondent nämner att en av deltagarna i projektet börjat tala om sig själv som tillhörande en nationell minoritet vilket hen inte tidigare gjort. Intressant är också att flera respondenter framhåller att projekten fortsätter men med finansiering från annat håll. En av organisationerna har sökt fortsatt finansiering genom Allmänna Arvsfonden efter att projektet avslutats hos Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor. Om man har möjlighet att söka andra finansieringsvägar eller inte beror på projektvana och kapacitet hos den sökande organisationen.

”Vi kom i kontakt med en bredare målgrupp och en mer tighthouse målgrupp. Jag tror också att ... projektet har förändrat bilden av organisationen, att vi arbetar med aktuella frågor. ... Många tycker att det är kul och följer oss med spänning. Vi uppfattas som en kul organisation med de aktiviteter vi genomför.”

(respondent 5)

”Det första projektet är avslutat men det andra projektet fortgår och där finns det nu finansiering från annat håll så det kan fortgå ett år till.”

(respondent 9)

Information om bidraget

Av de organisationer som redan får stöd från myndigheten anger flera att de har fått reda på bidraget tack vare att de redan kände till myndigheten och vice versa. Andra anger att de fått informationen direkt via kontakt med myndighetens handläggare eller information från hemsidan. En respondent framhåller att de ville ha ett förutsättningslöst möte med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor kring finansiering och då blev hänvisade till denna stödform. Sammantalet förefaller alla respondenter uppfatta informationen kring stödformen som bra.

Myndighetens stöd under ansökningsprocessen

Den allra flesta uppfattar att de har haft bra eller till och med mycket bra stöd från myndigheten. Många använder begrepp som snabbhet och tillgänglighet. Flera nämner också beredskap att hjälpa. Flera respondenter lyfter särskilt fram handläggaren för projektstödet som de upplever har varit aktiv, närvarande och tillgänglig under ansökningsprocessen. Några respondenter lyfter också fram att det är positivt att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor har kallat till uppföljningsträffar och därmed behållit kontakten med organisationerna. De negativa kommentarer som kommit fram handlar dels om myndigheten på ett generellt plan och dels om begränsad förmåga att förstå de sökande organisationernas verksamhet på djupet.

”Jag har jättegoda erfarenheter av myndigheten. De ska ha all eloge alltså dels vad gäller ansökningsystem, dels vad gäller handläggarnas tillgänglighet och så... alltså de är en god förebild för andra myndigheter upplever jag, alltså om man jämför dem med andra myndigheter.”

(respondent 5)

”Jag tror inte att handläggarna är presenterade på hemsidan och det har ju varit en minskad tillgänglighet det senaste året. Jag har för mig att det var tydligare tidigare.”

(respondent 4)

”Nu kommer vi till den här svårigheten som jag upplever väldigt mycket just med Ungdomsstyrelsen, det är det att finns en så pass eh ingen förhandskunskap om det judiska och om de judiska liksom grundprinciperna, därför blir det väldigt mycket förklarande runt omkring.”

(respondent 10)

Bland de som fått avslag på ansökningarna trots begränsat underlag kan urskiljas två inriktningar. En inriktning som framhåller egna begränsningar i förhållande till ansökan och en inriktning som riktar kritik mot Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Kommentarererna handlar både om bemötande men också om vad som upplevs som en alltför svår och komplicerad ansökningsprocess. En av respondenterna menar att den organisation som han företräder aldrig gavs en riktig chans under bedömningen. Detsamma gäller för en annan av respondenterna som representerar en organisation som fått avslag som dock snarare upplever att myndigheten inte förstod organisationen och de behov som de via ansökan ville lyfta fram.

”När det gäller de former av bidrag riktade till nationella minoriteter har det varit en återkommande negativ bemötande och medveten systematisk sällning som vi har upplevt ... Vi upplever att samma organisation får projektstöd vid flera tillfällen. Vi har framfört till MUCF att vi inte anser oss blivit rättvist behandlade. Vi tycker inte längre det är värt att ansöka hos MUCF då vi tidigare fått avslag.”

(respondent 13)

”Jag hade kontakt med någon från MUCF men vi hade ingen dialog. Vi förstod inte varandra, de satte sig inte in i vår situation. Jag vet inte om vi kommer att söka pengar igen, det kändes som ett platt fall.”

(respondent 15)

En av organisationerna som sökt flera gånger och både nekats och beviljats bidrag inom stödformen framhåller att det handlade om att ha rätt kompetens inom organisationen för att skriva ansökningarna, när den personen avlidit fanns ingen annan. En organisation nämner att de har tagit hjälp av Sensus i ansökningsarbetet.

”MUCF rekommenderade Sensus och det var tur att det fanns en rom som arbetade där som kunde ge vägledning. Det är viktigt att det finns romer.”

(respondent 11)

Framtida stöd

Under den sista frågan hade respondenterna möjlighet att framföra vilket typ av stöd organisationerna som de företrädde behöver från myndigheten. Respondenterna kunde associera fritt men gavs också ledord som utbildning, nätverksträffar. Nedan presenteras respondenternas svar kategoriserat under rubrikerna utbildning och nätverks- eller erfarenhetsutbyte.

Utbildning

- i organisations- eller föreningsarbete
- utbildning om jämställdhet ur ett forskningsperspektiv
- utbildning om Sveriges lagar och regelsystem
- fördjupning och utbildning i jämställdhet och mångfald.

Nätverksträffar eller erfarenhetsutbyte

- nätverksarbete med framför allt andra etniska grupper
- nätverksträffar med organisationer som arbetar med liknande frågor men som inte nödvändigtvis får stöd
- nätverksträffar bland de nationella minoriteterna
- värdefullt med kontinuerlig kontakt med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor även när det inte pågår något projekt

Därutöver finns det de som föreslår projektsatsningar som har som syfte att stärka den nationella minoritetsgruppen så att det skapas förebilder. Dessutom menar många att det finns behov av att öka kunskapen bland nationella minoriteter hos majoritetssamhället.

Organisationer som aldrig sökt

Inom ramen för denna kategori intervjuades fem respondenter, varav tre representerar organisationer som påbörjat en ansökan i ansökningsverktyget men av någon anledning valt att inte slutföra den. Den fjärde respondenten företräder en organisation som myndigheten uppmuntrat att söka bidraget men som ändå inte gjort det. Den femte respondenten kommer från en nationell minoritetsorganisation som har fått projektbidrag från myndigheten inom en annan stödform. De för studiens syfte mest intressanta frågorna är varför organisationerna valt att inte genomföra ansökningsprocessen.

Anledningen till att intervjua den sistnämnda respondenten var att undersöka varför organisationen inte valde att söka ett stöd som har mindre söktryck än andra stödformer. Det visade sig dock att orsaken var att man inte ansåg sig ha fått information om projektstödsformen. Övriga respondenter säger sig ha fått information om projektstödsformen. Anledningen till varför de har valt att inte fullgöra sina ansökningar varierar. Två av respondenterna anger att de tidigare fått avslag och därför inte velat lägga ned den tid som det tar att göra färdigt ansökan. En respondent hade missuppfattat kriterierna för att vara kvalificerad att ansöka. Samma organisation önskar ytterligare stöd i ansökningsprocessen och föreslår en förenklad byråkratisk process. Den fjärde respondenten anger däremot att orsaken till att de inte genomfört ansökningsprocessen är för att syftet med utlysningen inte stämmer överens med de behov som respondenten ser som de mest primära. Flera respondenter framhåller ett behov av att förenkla ansökningsprocessen. En av respondenterna framför också att framtida stöd mer kunde inriktas på att öka kunskapen i majoritetssamhället om nationella minoriteter.

”Det stora problemet vår grupp har är ökande antisemitism i vårt samhälle. Detta faller mellan stolarna upplever vi det... Satsningar på jämställdhet inom den nationella minoriteten signalerar att man är exkluderad som grupp man inte har lika utbildning och kanske inte lika jämställda och därför behöver extra stöd. Det kanske kan gälla vissa men vi känner inte att vi passar i det resonemanget.”
(respondent 20)

”Vi hade velat att MUCF var lite mer öppna inför innehållet i projektet och sedan utvärdera i efterhand hur det föll ut och bedöma kvaliteten i det. Vi vill känna att det finns en större rörlighet för ökad kreativitet i vad det ska innehålla.”
(respondent 17)

”... att sitta och skicka in alla de här ansökningarna för det är ju en hel del papper att göra och man ska jobba och tusen andra saker och så gjorde att vi inte sökte.”
(respondent 19)

Analys

Efter att ha genomfört intervju- och enkätstudien finns det några övergripande slutsatser som bör ligga till grund för vidare diskussion. Analysavsnittet summerar också information om de frågeområden som återfunnits både i intervjuguiden och i enkätundersökningen. Därefter kommer slutsatserna att diskuteras utifrån de frågeställningar som varit vägledande för utvärderingen. Slutligen kommer sedan slutsatserna att analyseras utifrån ett rättighetsperspektiv.

Intervjustudien och enkätundersökningen visar liknande tendenser. Svarefrekvensen i enkätundersökningen som uppgår till 59 procent är också tillräcklig för att kunna dra generella slutsatser. Svarefrekvensen i enkätundersökningen och urvalet av respondenter för intervjustudien speglar ungefär det ansökningstryck som funnits i förhållande till de olika nationella minoritetsgrupperna. Det innebär att den grupp som har skickat in flest ansökningar och blivit beviljad mest stöd också är den grupp som har den högsta svarefrekvensen och som har deltagit i flest intervjuer. Däremot är underlaget för fyra av de fem minoritetsgrupperna för tunt för att några slutsatser ska kunna dras inom varje minoritet.

Tidigare erfarenhet av jämställdhets- och antidiskrimineringsarbete

De flesta av organisationerna anger att de har tidigare erfarenhet av att arbeta med både jämställdhet och icke-diskriminering. Det framgår både av enkätundersökningen och av intervjustudien. Det går inte heller att identifiera någon skillnad i organisationernas erfarenhet mellan jämställdhet och arbete mot diskriminering. Det är dock inte tydligt hos alla organisationer som svarat positivt att erfarenheten kommer av att tidigare ha arbetat med områdena i den interna verksamheten. Några exemplifierar med projekt med externa målgrupper. Avslutningsvis ska konstateras att flera respondenter anger att jämställdhetsarbete och arbete mot diskriminering är något som genomsyrar organisationerna och därmed inte att se som enskilda tidigare projekt.

Myndighetens stöd under ansökningsprocessen

De allra flesta respondenterna är nöjda eller mycket nöjda med det stöd som organisationerna har fått under ansökningsprocessen. Tillgänglig och hjälpsam är ord som flera respondenter i intervjustudien använder sig av när de ombeds att beskriva stödet från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors personal. Svaren från enkätstudien pekar också på liknande resultat då 80 procent av de svarande anger att stödet från myndigheten har varit bra eller mycket bra. Inte helt oväntat är de respondenter som företräder organisationer som inte blivit beviljade projektstöd mer negativa i kommentarerna till stödet från myndigheten. Det framgår främst i de intervjuer som gjordes med organisationer som inte har blivit beviljade stöd. Flera anser att ansökningsprocessen fortfarande är alltför byråkratisk, oflexibel samt att den inte anpassas till respektive nationell minoritets uppfattning om de tematiska områdena. En byråkratisk och krånglig ansökningsprocess är några kommentarer som återkommer också bland de organisationer som påbörjade en ansökan i myndighetens ansökningsverktyg men som sedan valt att inte slutföra den.

Information om projektstödsformen

Information om projektstödsformen förefaller framför allt att ha nått ut till respondenterna via hemsidan och myndighetens e-postlistor. Ingen av respondenterna varken i intervjustudien eller i enkätundersökningen framhåller några svårigheter med att få information om stödet. Organisationerna verkar också i lika hög grad som myndigheten ha varit proaktiva i att hitta information om stödformen genom aktivt gå in på hemsidan. Det kan noteras att en av organisationerna som av namnet att döma tillhör en nationell minoritet inte blev uppmärksamrad på möjligheten när de ansökte om ett annat bidrag hos myndigheten 2013.

Överensstämmelse mellan syfte och behov

Respondenterna anser utom tvivel både i enkätstudien och i intervjustudien att det finns ett behov i deras respektive organisationer av att arbeta med jämställdhet och mot diskriminering som uppfylls genom Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors projektstödsform. Det finns visserligen en inriktning bland organisationerna som framför allt kommer fram i intervjustudien som gör gällande att organisationerna är beroende av finansiering och därför anpassar sina projekt efter de utlysningar som finns tillgängliga.

I enkätundersökningen svarar 95 procent av respondenterna att de vill ha kvar stödformen. Det skulle dock lika gärna kunna vara ett tecken på att organisationerna är rädda för att mista en värdefull möjlighet att söka stöd som att det är exakt dessa tematiska områden som behöver fortsatt projektstöd.

Förslag till förändring av projektstödsformen

När det gäller förändringar av stödet så bör diskussionen delas upp i två delar, dels den delen som gäller utformningen och dels den delen som handlar om det tematiska fokusområdet. Det har kommit fram flera förslag till förändring i förhållande till utformningen av stödet. Givet att flertalet av de sökande organisationerna är mindre ideella organisationer som är beroende av extern finansiering är det inte förvånande att flera organisationer efterlyser verksamhetsbidrag snarare än projektbidrag. Flera respondenter önskar också se möjligheten att söka flerårigt projektstöd istället för att som idag endast kunna söka för ett år i taget och sedan behöva göra en ny ansökan vilket skapar en osäkerhet hos organisationerna. De tematiska alternativ som har framförts är huvudsakligen kopplade till ohälsa, rasism och antisemitism. Sedan finns det de respondenter som har framhållit att mer arbete behöver göras för att informera både

minoritetsgrupperna om myndigheternas arbete men framför allt om minoriteterna i förhållande till myndigheter. Det är också några respondenter som har framfört att de hellre ser ett riktat stöd till varje nationell minoritet som då bättre kan matcha de behov som finns inom varje minoritet men som inte säkert är gemensamma behov för alla nationella minoritetsgrupper.

Annat stöd av myndigheten

Flera respondenter framhåller att det har varit bra med en kontinuerlig kontakt med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och dess handläggare även när organisationen inte har haft ett pågående projekt. Många efterlyser flera sådana former av träffar med myndigheten. Noterbart är också att både enkät- och intervju svar visar att de flesta organisationer önskar mer möjligheter till utbildning och fler erfarenhets- och nätverksträffar. Det finns alltså inte enbart en önskan om bidrag inom olika områden utan också ett starkt intresse för att lära sig mer och utbyta erfarenheter och dylikt.

De tre underfrågeställningarna

I det inledande avsnittet av denna rapport skrevs tre underfrågeställningar fram som skulle vara vägledande för arbetet samt bidra till att besvara den övergripande frågeställning det vill säga hur väl överensstämmer organisationernas behov med syftet för projektstödet för jämställdhet och mot diskriminering i den egna verksamheten.

- Hur uppfattar och definierar organisationerna som har fått stöd syftet och målet med bidraget?
- Vad är anledningen till att andra organisationer inom de nationella minoriteterna valt att inte söka bidraget?
- Finns det någon skillnad mellan de olika nationella minoriteterna i hur de ser på om bidragets utformning och syfte stämmer överens med behov?

När det gäller den första frågan verkar det inte finnas några större skillnader mellan respondenterna. Det förefaller varken finnas större tveksamheter kring vad som är jämställdhetsarbete eller arbete mot diskriminering. Endast en respondent som företräder en organisation som fått avslag på en ansökan problematiserade begreppet jämställdhet och framförde att Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor inte förstår den nationella minoritetens sätt att definiera det. Däremot är definitionen av intern verksamhet problematisk och behöver eventuellt förtydligas i en framtida projektomgång. Gränsdragningen mellan en intern och extern målgrupp är inte självklar. Handlar det till exempel om projekt som fokuserar på egna medlemmar eller den egna styrelsen? Organisationerna som sökt projektstöd är mycket olika. Det finns flera mindre organisationer där det kan vara svårare att ha en intern verksamhet som inte tar in externa målgrupper medan en större organisation har en mer självklar plattform för internt förändringsarbete.

I förhållande till den andra frågan om varför andra organisationer inom de nationella minoriteterna valt att inte söka stöd är den egentligen alltför stor för att kunna besvaras på ett bra sätt här. Det finns ett okänt antal organisationer inom de olika nationella minoriteterna som har valt att inte söka stöd och det är därför metodologiskt komplicerat. Tre av de intervjuer som har genomförts med organisationer som aldrig sökt stöd är med organisationer som påbörjat ansökningsprocessen men inte avslutat den. De två övriga organisationerna är dels en organisation som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor uppmuntrat att söka stöd men som ändå inte valt att göra det och dels en organisation som fått stöd inom en annan stödform hos myndigheten. De tre organisationer som påbörjat men aldrig avslutat sin ansökning har mycket gemensamt med flertalet av de respondenter som representerar organisationer som fått avslag på sina ansökningar. De uppger att det är alltför krävande och byråkratiska ansökningsprocesser som är det egentliga skälet både till avslag och till oavslutade ansökningar. Den organisation som uppmuntrades men aldrig sökte stödet gjorde valet på grund av att man inte ansåg att organisationen hade något behov av de insatser som var syftet med utlysningen.

Det står ingenstans att bidraget ska fördelas jämt mellan de nationella minoriteterna eller att detta på något sätt ska tas i beaktande under beredningarna av ansökningarna. I inledningen av rapporten har det också förts diskussioner om det är bra att ens göra en ansats till att dela upp minoriteterna i grupper för studiens vidkommande. Resultaten av datainsamlingarna visar också att det är ett alltför tunt underlag för att kunna dela upp och dra några ingående slutsatser av de övriga fyra nationella minoritetsgruppernas svar. Däremot finns det en poäng att på en övergripande nivå diskutera eventuella skillnader mellan de olika nationella minoriteterna.

Den romska minoritetsgruppen är den grupp som har överlägset flest inskickade ansökningar och följaktligen också den minoritetsgrupp som har flest beviljade ansökningar. En möjlig förklaring är det utanförskap och utsatthet som den romska gruppen upplevt och att de därför är i större behov av projektstöd. Det måste också poängteras att den romska minoritetsgruppen är betydligt större än till exempel den judiska. Totalt anses det finnas en halv miljon i Sverige som identifierar sig som tillhörande en nationell minoritet (prop. 2008/09:158).

Det förefaller som att syftet med utlysningen och behovet inom den romska gruppen överensstämmer. Däremot kan det konstateras att flera respondenter som företräder romska organisationer både i intervjustudien och i enkätundersökningen poängterar att de också har andra behov. De romska företrädarna säger inte att det befintliga syftet med projektstödet inte stämmer överens med behoven, däremot framförs att det både finns behov av ökade resurser och annat stöd inom andra områden. Det finns få tendenser till att behovet av bidraget stämmer sämre överens hos de fyra övriga nationella minoriteterna. För att säkerställa det är underlaget i undersökningen alltför begränsat. Det totala antalet ansökningarna från de fyra övriga minoritetsgrupperna är så pass litet så frågan är om det ens varit tillräckligt att intervjua alla sökande. För att kunna ge ett tillfredsställande svar hade det varit nödvändigt att identifiera ett större underlag och fler organisationer utöver dem som sökt projektstöd.

Utgångspunkten i svensk minoritetspolitik ligger i att betrakta de nationella minoriteterna som ett kollektiv med kollektiva behov och kollektiva rättigheter. Regeringen har sedan lyft fram vissa behov och på så sätt definierat dessa som större än andra till exempel genom den här typen av bidrag. Trots att det finns många likheter mellan de nationella minoritetsgrupperna och att intresset för att samverka med andra nationella minoriteter generellt sett är stort så visar studien ändå stora skillnader mellan grupperna. Gruppernas behov varierar och man bör därför fråga sig om det är fruktbart att ha ett gemensamt stöd till de nationella minoriteternas organisationer som är utformat utan att ta hänsyn till gruppens speciella behov? Det kan också vara svårt för en handläggare att väga de olika behoven hos grupperna mot varandra eftersom förutsättningarna kan vara så olika.

Sammantaget kan konstateras att organisationernas behov förefaller stämma väl överens med projektstödet syfte. Det finns alltid en osäkerhetsfaktor när det handlar om att följa upp ett finansiellt stöd eftersom många ideella organisationer är beroende av extern finansiering för att kunna bedriva någon verksamhet och därför välkomnar möjlighet till stöd och sedan anpassar verksamheten därefter. Därtill kommer sedan en osäkerhet att kritisera den hand som föder dig. Ett fåtal respondenter har i intervjuer sagt att organisationerna anpassar projektansökningar efter de stödformer som finns tillgängliga. Samtidigt är det ingen respondent som inte anger att jämställdhet och diskriminering är viktiga områden att arbeta med. Det handlar i dessa fall snarare om områden som inte skulle ha prioriterats internt om det inte funnits möjlighet att söka stöd. En intressant iakttagelse om än alltför osäker för att kallas tendens är att flera organisationer har kunnat fortsätta projektet även efter att finansieringen från myndigheten tagit slut. De har hittat andra externa finansieringskällor. Det pekar på att det finns ett reellt behov hos organisationerna som man efter ett temporärt projekt försöker hitta andra finansieringskällor för att kunna fortsätta arbeta med. Vidare understryker dessa tendenser behovet av längre projekt.

Emergas förslag utifrån ett rättighetsperspektiv

I den avslutande delen av analysen är syftet att återvända till det teoretiska ramverk kring rättighetsperspektivet som presenterades i den inledande delen av rapporten. Det finns en risk att utlysningsformen av projektstödet skapar, snarare än möter nationella minoritetsorganisationers behov. Eftersom de flesta organisationer har behov av ekonomiskt stöd till sin verksamhet, är det naturligt för dem att söka bidrag och göra stödet gällande för det arbete de utför. Däremot är det inte nödvändigtvis just den typen av projektstöd som organisationerna själva hade valt att belysa och arbeta för vid just det tillfället.

Utvärderingen visar att för vissa respondenter var diskriminerings- och jämställdhetsfrågor något de själva annars inte valt att arbeta med, men det riktade stödet sågs som en positiv uppmuntran att arbeta med något nedprioriterade frågor. För andra respondenter sågs denna inriktning på projektstöd som begränsande för andra frågor organisationen hellre velat satsa på.

Ett exempel på ett annat område som av vissa bedöms som mer angeläget att arbeta med är att jobba med hälsorelaterade projekt i kombination med informationsinsatser, både gentemot den egna nationella minoriteten och gentemot majoritetssamhället.²⁰ Ett annat område som några respondenter anser borde prioriteras är att arbeta mot en dubbel diskriminering både den inom gruppen och den som samhället utsätter gruppen för. En respondent framhåller behovet av ökad information om de nationella minoriteterna riktad till myndigheter. Respondenterna gör på detta sätt anspråk på sina mänskliga rättigheter. De formulerar själva vilka aspekter av mänskliga rättigheter som de saknar tillgång till. Myndigheten skulle kunna stödja organisationer i att lyfta fram organisationernas avsaknad av mänskliga rättigheter.

Det är möjligt att en bredare stödform som grundar sig på nationella minoriteters tillgång till rättigheter kan bidra till att öka söktrycket och till att stärka de nationella minoriteternas egenmakt och inflytande. Det vore i linje med regeringens strategi för de nationella minoriteterna (prop. 2008/09:158). Det kan röra sig om, liksom en respondent föreslår, ett allmänt stöd till organisationer för att över huvud taget ha möjlighet och tillräcklig kunskap att göra ansökningar. En annan typ av bidrag skulle kunna inrikta sig på särskilda teman som organisationerna får vara med och utforma. Ett lämpligt sätt att gå tillväga kan vara att ge myndigheten i uppdrag att arbeta rättighetsbaserat. Ett rättighetsbaserat arbete för projektstöd skulle dels vara grundat i att följa Europarådets ramkonvention för de nationella minoriteterna och regeringsuppdraget, dels operativt inriktat på att främja och skydda de mänskliga rättigheterna. Det kan låta självklart och okomplicerat, men faktum är att minoriteternas tillgång till rättigheter oavsiktligt nedprioriteras i en del fall när behovet redan är förbestämt och de inte är delaktiga i problemformuleringen.

Emergas förslag är att rättighetsbärarna får ytterligare inflytande, från samråd till medbestämmande. Istället för en toppstyrd formulering av vad organisationerna ska arbeta för, skulle organisationerna få ansöka till myndigheten om det de anser vara mest viktigt för att de ska finnas till och kunna arbeta för sina mänskliga rättigheter. Snarare än att utlysa förutbestämda rättighetsområden skulle myndigheten då kunna överlämna definitionen av behovet till organisationerna. I ett sådant förfarande kan Europarådets ramkonvention vara tydligt grundad i politiska uppdragsbeskrivningar, och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor kan säkerställa att projektstöd möter rättigheter till uttrycksfrihet, självbestämmande, deltagande och icke-diskriminering. Det här förutsätter dock att uppdragsformuleringen från regeringen antingen går i linje med ovannämnda eller överlämnar en större frihet till myndigheten att efter samråd med målgruppen bestämma ramarna.

²⁰ Detta går i linje med den satsning som myndigheten fick i juli 2014 som handlar om att genom bidragsgivning stödja organisationer inom det civila samhället som vill arbeta med hälsofrämjande insatser riktade till romer (regeringsbeslut 2014).

Myndighetens förslag

Här presenterar vi våra förslag om framtida satsningar till regeringen. Myndighetens uppfattning är att det finns en risk för att en fortsättning av satsningen intresserar relativt få organisationer, givet det sjunkande söktrycket. Vi ser att en bredare bidragsform skulle locka fler. Bland dem som besvarat enkäten vill hela 95 procent av respondenterna att bidraget ska finnas kvar. Endast en respondent tycker tvärt emot. Anledningarna till att de som har besvarat frågan tycker så kan ha att göra med att organisationerna är rädda att bli av med ett stöd som finns till för dem utan att det ersätts med något annat. Vi föreslår två typer av andra stöd.

Utbildning i föreningsteknik

Den avslutande frågan i enkätstudien gällde om det finns andra former av stöd som de svarande vill ha från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Många, ungefär 80 procent, svarade att de önskar någon form av utbildning, till exempel i föreningsteknik. Under handläggningen har vi också sett att en del ansökningar fallit på formaliabrister. Också inom andra stödformer som vi handlägger ser vi att det är så. Mot den bakgrunden föreslår vi att regeringen ger oss i uppdrag att utbilda ideella organisationer i föreningsteknik tillsammans med kunniga inom det civila samhället.

Myndigheten bjuder årligen in organisationer som får avslag på sina ansökningar till ett möte där vi går igenom hur vi har bedömt, skälen till avslag och så vidare. De träffarna skulle kunna skraddarsys utifrån om det gäller avslag på grund av kvalitetsbrister eller för att sökande organisation inte uppfyller de formaliakrav som vi har när det gäller dokument som årsmötesprotokoll, stadgar, verksamhetsberättelse och deras innehåll. Träffarna skulle också kunna byggas på.

Förutom de organisationer som vi har identifierat under handläggningen och som är i behov av stöd önskar vi bjuda in organisationer som säger sig ha avstått från att söka eftersom det är för svårt. Både nationella minoritetsorganisationer och andra organisationer bör välkomnas. För att identifiera just organisationer bland de nationella minoriteterna, så att de blir prioriterade inom satsningen, vill vi samverka med Länsstyrelsen i Stockholms län. De har god inblick i vilka som kan vara aktuella. Genom att erbjuda organisationer den här typen av kompetensutveckling ökar det inte bara deras chanser att ta del av bidrag från oss utan även från andra bidragsgivare inom offentlig sektor. En stärkt organisering skulle också stärka deras möjligheter att driva sin ordinarie verksamhet och projekt mer framgångsrikt.

Själva utbildningsinsatsen vill vi koppla till myndighetens hbt-strategiska arbete och vårt arbete med jämställdhetsintegrering (regeringsbeslut 2013, 2014a). Då kan vi inspirera målgruppen till att arbeta på ett medvetet och inkluderande sätt med de här frågorna från början när de utvecklar en organisation.

Fortsatt bidrag till hälsofrämjande insatser

Hälsa nämndes av flera i studien som ett önskvärt tematiskt område för bidragsgivning och det har vi också erfärit i samråd med framför allt romska företrädare. Därför föreslår vi att myndigheten även under 2016 och 2017 får i uppdrag att stötta det civila samhället med att jobba med hälsofrämjande insatser riktade till romer. Det har vi haft i uppdrag att göra under 2014 och 2015 (regeringsbeslut 2014a, b). Vi önskar också få i uppdrag att arrangera ett erfarenhetsutbyte mellan romska och icke-romska organisationer som jobbar med hälsofrågor, för att sprida goda lärdomar och underlätta samarbete mellan organisationerna.

Trots kort tid mellan det att vi först fick uppdraget och sista ansökningsdag fick myndigheten in 17 ansökningar efter den första utlysningen. Det tyder på ett stort behov av och önskan om att jobba med de här frågorna. Fortsatta medel skulle göra det möjligt för projektägarna att söka pengar för att fortsätta med sina projekt och utveckla redan pågående insatser. Under hösten 2014 och i januari 2015 har vi beviljat 11 organisationer pengar för ett första projektår, men ett år är ofta för kort tid för att det ska gå att se effekterna av satsningen.

Ett mindre styrt projektbidrag

Regeringen kan också överväga att ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att fördela ett bidrag som inte är ämnesbestämt mer än att det ska gå till att stödja de nationella minoriteternas självständiga organisering och inflytande i samhället. Vi tar här fasta på Emergas förslag i föregående kapitel *Möter satsningen behoven?* Ett sådant bidrag skulle i större utsträckning kunna fördelas utifrån behov som olika de nationella minoriteternas organisationer själva definierar vid ansökan. Bidraget skulle liksom våra övriga projektbidrag handläggas utifrån myndighetens jämställdhetsintegreringsstrategi, men projekten skulle inte behöva vara primärt inriktade på jämställdhets- eller antidiskrimineringsfrågor.

Vi ser också att det finns viss potential om regeringen gör det möjligt också för andra organisationer än nationella minoritetsorganisationer att söka bidraget. Mindre organiserade nationella minoritetsgrupper skulle då kunna ta hjälp av en annan ideell organisation eller offentlig huvudman. En organisation som kan stå för ansökan, redovisningen och vara juridiskt ansvarig för projektet. I uppdragsbeskrivningen bör det dock i så fall stå framskrivet att personer med någon av de nationella minoriteternas språk- och kulturkompetens ska delta i projektverksamheten.

Referenser

Amná, E., Danielsson, A. och Zetterberg, P. (2009). En kunskapsöversikt över effekter och metoder rörande statliga bidrag till ideella organisationer. I *Konsekvenser, resultat och effekter av Ungdomsstyrelsens bidragsgivning till ideella organisationer*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Diskrimineringslag (2008:567).

Forss, K. (2007). *Utvärdering som hantverk – Bortom mallar och manualer*. Lund: Studentlitteratur.

Ingram, J.D. (2008). What is a "right to have rights"? Three images of the politics of human rights. *American Political Science Review*. Vol. 102, nr 4.

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Regeringens proposition 2008/09:158 *Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna*.

Regeringsbeslut (2008). *Uppdrag till Ungdomsstyrelsen att stödja jämställdhetsarbetet bland de nationella minoriteterna*, 2008-04-29, IJ 2008/1074/DISK.

Regeringsbeslut (2010). *Uppdrag att följa upp och analysera den egna verksamheten utifrån det minoritetspolitiska målet*, 2010-02-25, IJ 2010/368/DISK.

Regeringsbeslut (2011). *Uppdrag att fördela bidrag för jämställdhetsarbetet till de nationella minoriteternas organisationer*, 2011-07-07, A2011/2968/DISK.

Regeringsbeslut (2013). *Regleringsbrev för budgetåret 2014 avseende Ungdomsstyrelsen*, 2013-12-19, U2013/7617/SAM, U2013/7806/UC, U2013/6072/UC m.fl.

Regeringsbeslut (2014a). *Regleringsbrev för budgetåret 2015 avseende Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*, 2014-12-22, U2014/7523/SAM delvis U/2014/7545/UC m.fl.

Regeringsbeslut (2014b). *Uppdrag om stöd till romska organisationer*, 2014-07-03, A2014/2556/DISK.

SFS 2005:765 *Förordning (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter*.

SFS 2006:390 *Förordning (2006:390) om statsbidrag till jämställdhetsprojekt*.

SFS 2012: 517 *Förordning (2012:517) om statsbidrag till kulturella ändamål*.

Ungdomsstyrelsen (2010). *Jämna steg – Jämställdhet bland nationella minoriteter*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2012a). *Delrapport om att fördela bidrag för jämställdhetsarbete till de nationella minoriteternas organisationer*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2012b). *Vägar till det minoritetspolitiska målet – Uppföljning av Ungdomsstyrelsens arbete 2011–2012*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2013). *Fått och gjort för jämställdhet 2012 – Bidragsfördelning till nationella minoriteternas organisationer*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Elektroniska källor

Jämställda Minoriteter i Sverige (JaMiS). www.jamis.se, 15 december 2014, kl. 09.00.

Sametinget. www.sametinget.se, 15 december 2014, kl. 09.00.

Sametingets webbplats för de nationella minoriteterna. www.minoritet.se, 15 december 2014, kl. 09.00.

Bilaga 1: Beviljade projekt

Beviljade organisationer och projekt 2011–2014. Organisationernas sätesort, bidragsår och beviljat belopp, kronor

Organisation	Sätesort	Projektnamn	Bidragsår	Belopp
É Romani Glinda	Huddinge	Jamis: Jämställda minoriteter i Sverige	2011	300 000
É Romani Glinda	Huddinge	Jamis på Internationella Torget	2012	145 000
É Romani Glinda	Huddinge	Jamis	2012	320 000
É Romani Glinda	Huddinge	Jamis.se	2013	249 000
Federationen Wizo Sverige	Stockholm	Väx vidare med Wizo	2011	252 000
Federationen Wizo Sverige	Stockholm	Vi kan växa och öka vårt inflytande	2012	150 000
Föreningen Lovara	Lund	Romer i samhället	2012	360 000
Internationella klubben Vorta Drom	Helsingborg	Unga romer för jämställdhet	2013	120 000
Internationella Rom och Resande Kvinnoforum	Täby	Den romska kvinnans väg till jämställdhet	2013	500 000
Judiska församlingen i Stockholm	Stockholm	En Beit Midrash för kvinnor	2011	300 000
Judiska församlingen i Stockholm	Stockholm	En Beit Midrash för kvinnor – år 2 (Matan)	2012	300 000
Judiska församlingen i Stockholm	Stockholm	Pride genom jämställdhet	2012	180 440
Judiska församlingen i Stockholm	Stockholm	En Beit Midrash för kvinnor – år 3	2013	555 000
Judiska Museet i Stockholm	Stockholm	7 vinklar	2011	70 000
Judiska Museet i Stockholm	Stockholm	C/O Judiska Museet	2013	73 000
Lattjo Drom	Bagar-mossen	Sass dinglar gajer - Resande tjejer	2014	330 000
Le Romané Nevimata	Farsta	Nytänkande romska kvinnoätverket	2011	248 000
Le Romané Nevimata	Farsta	Nytänkande romska kvinnoätverket	2012	300 000
Riksförbundet Romer i Europa	Helsingborg	Jämställdhet för romer	2014	175 000
Romano Hango	Lund	Unga Romer I Etern	2011	200 000
Romano Pasos Research Centre	Skarpnäck	Amen si Jehk Kuchipe (Vi alla har samma värde)	2012	237 500
Romano Pasos Research Centre	Skarpnäck	En bro för jämställdhet	2014	106 000
Romska Ungdomsförbundet	Malmö	Ge Unga En Röst II	2011	400 000
Sáminuorra	Jokkmokk	Dásseárvu	2014	429 000
Svenska Samernas Riksförbund	Umeå	Biegganjunni	2011	513 000
Svenska Samernas Riksförbund	Umeå	Diskriminering i Sápmi	2014	354 000
Svenska Tornedalingarnas Riksförbund - Tornionlaaksolaiset	Övertorneå	Laakso Chikks	2012	707 000
Svenska Tornedalingarnas Riksförbund - Tornionlaaksolaiset	Övertorneå	Laakso Chikks – andra kapitlet	2013	509 000
Sverigefinska folkhögskolan	Haparanda	Dialogens kraft	2011	120 000
Sverigefinska folkhögskolan	Haparanda	Mannamod	2013	243 000
Sverigefinska folkhögskolan	Haparanda	Mannamod 2	2014	266 000
Sverigefinska Riksförbundet	Stockholm	Hur jämställd är den sverigefinska kvinnan i hemmet?	2011	297 000
Sverigefinska Riksförbundet	Stockholm	Hän & Hen	2013	351 000
Sverigefinska Riksförbundet	Stockholm	Hän & Hen	2014	540 000
Tornedalsteatern	Pajala	Manusskrivartävling	2013	100 000
19 organisationer	14 orter	35 projektår	4 år	10,3 mkr

Källa: Myndighetens elektroniska ansökningsystem.

Bilaga 2: Vi har fått bidrag

Nedan ges en kort beskrivningar av de organisationer som beviljats bidrag inom stödformen 2011–2014.

É Romani Glinda

Föreningen É Romani Glinda arbetar till vardags med att ge ut en tidskrift med samma namn. De har sin bas i Huddinge, Stockholm.

Federationen Wizo Sverige

Riksorganisationen Wizo Sverige är en del av internationella Women's International Zionist Organisation och arbetar till vardags bland annat med att samla in pengar till daghem och en kvinnojour i Israel. På hemmaplan arbetar de med jämställdhetsfrågor och sitter bland annat med i Jämställdhetsrådet som Sveriges jämställdhetsminister kallar till några gånger per år.

Föreningen Lovara

Föreningen Lovara arbetar till vardags med att främja romers rättigheter, delaktighet och lika värde både inom och utanför den romska gruppen. De informerar romer om samhällets egenskaper samt beslutsfattare och myndigheter med flera om romer. De vill bidra till ökad kunskap och större förståelse hos båda parter.

Internationella klubben Vorta Drom

Internationella klubben Vorta Drom finns i Helsingborg och arbetar till vardags med att föra vidare den romska kulturen och stödja integrationen av romer i det svenska samhället.

Internationella Rom och Resande Kvinnoforum

Internationella Rom och Resande Kvinnoforum är en förening grundad av romska kvinnor som vill uppmärksamma och lyfta den romska kvinnans situation i och utanför hemmet. De arbetar för att stärka kvinnors självbild genom att anordna matlagningskurser, simkurser och promenader.

Judiska församlingen i Stockholm

Judiska församlingen i Stockholm driver tre synagogor varav en mer liberal med Masorti-inriktning och två med modern ortodox inriktning. De bedriver och främjar religiös, kulturell och social verksamhet samt utbildning och erbjuder sina medlemmar stöd i livets olika skeden. Församlingen kan också ses som en intresseförening för den judiska nationella minoriteten i Stockholmsområdet. De tillvaratar och hävdar judiska intressen och judisk närvaro som en självklar del av det svenska samhället.

Judiska Museet i Stockholm

Judiska Museet i Stockholm visar utställningar om judiskt liv från vaggan till graven, om judisk historia och om Förintelsen. I museets lokaler ryms också en museiteater, bland annat.

Lattjo Drom

Föreningen Lattjo Drom är i första hand en kulturförening som arrangerar Nordic Romani Festival och andra konserter. Föreningen är associerad till Riksförbundet för Folkmusik och Dans (RFoD).

Le Romané Nevimata

Le Romané Nevimata är en förening som bland annat driver en tidskrift med samma namn. Föreningen har sitt säte i Farsta i Stockholm.

Riksförbundet Romer i Europa

Organisationen verkar bland annat för att stödja medlemsföreningar att bildas. De vill främja närmare relationer, förståelse och solidaritet mellan sina medlemmar, svenskar och andra etniska grupper och vara en samarbetspart vid statliga, regionala och kommunala åtgärder riktade mot romer.

Romano Hango

Namnet Romano Hango betyder *den romska rösten*. Föreningen har sitt säte i Lund där de sänder radio på romani lovara, en romsk dialekt.

Romano Pasos Research Centre

Romano Pasos Research Centre arrangerar främst kulturella aktiviteter inom sin ordinarie verksamhet, bland andra en festival som kallas *Romer i Centrum*. De vill berika och bevara romsk kultur.

Romska Ungdomsförbundet

Romska Ungdomsförbundet är Sveriges största organisation för romska barn och unga och bedriver en bred verksamhet genom sina lokalavdelningar.

Sáminuorra

Sáminuorra är en samisk ungdomsorganisation som arbetar för att ta till vara samiska ungdomars intressen, möjligheter och rättigheter. Organisationen har verksamhet både innanför och utanför Sápmis gränser.²¹

Svenska Samernas Riksförbund

Svenska Samernas Riksförbund (SSR) är en politisk obunden intresseorganisation för rennäringen och samiska näringslivs- och samhällsfrågor.

Svenska Tornedalingarnas Riksförbund – Tornionlaaksolaiset

Riksorganisationen för svenska tornedalingar (STR-T) är en intresseorganisation i språkliga, kulturella och samhällsliga frågor. Den samlar medlemmar som känner samhörighet med meänkieli och det ursprungliga språkområdets kultur och historia.

Sverigefinska folkhögskolan

Föreningen för Sverigefinska folkhögskolan i Haparanda driver en verksamhet inom vilken ryms just folkhögskolan men också nationella och internationella projekt samt seminarier och konferenser av skilda slag.

Sverigefinska Riksförbundet

Sverigefinska Riksförbundet arbetar aktivt för att främja den sverigefinska nationella minoritetens intressen och skapa förutsättningar och möjligheter för sina medlemmar till mångsidiga fritidsaktiviteter.

Tornedalsteatern

Tornedalsteatern startade 1996 som en amatörteater, men är idag en bred konstnärlig verksamhet med både amatörer och professionella utövare. Kärnan i verksamheten är att stärka den tornedalska identiteten och språket meänkieli.

²¹ Sápmi är nordsamiska för det område som omfattar samernas historiska bosättningsområden.

Bilaga 3: Enkäten

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se | och civilsamhällesfrågor

Den här enkäten skickas till dig som sökt projektbidraget *Jämställdhet bland nationella minoriteter* någon eller flera gånger mellan 2011 och 2014. Genom att besvara enkäten hjälper du Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) att utvärdera bidraget.

Med hjälp av dina svar kommer myndigheten lämna ett förslag till Regeringskansliet på hur det fortsatta stödet till nationella minoritetsorganisationer bör se ut.

Enkäten är helt anonym och vi kommer inte att kunna se vem som har svarat vad.

Vi är mycket tacksamma för din medverkan!

Vilken nationell minoritet företräder din organisation?

- Judar
- Romer
- Samer
- Sverigefinnar
- Tornedalingar

Hur väl stämde bidragsformens syfte med era behov?

Syftet med stödformen var att genom bidrag stödja nationella minoritetsorganisationers arbete för jämställdhet och mot diskriminering inom den egna verksamheten.

- Inte alls
- Delvis
- Väl
- Mycket väl

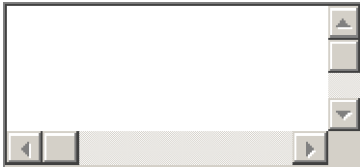
Hur fick ni information om möjligheten att söka det här bidraget?

- Myndighetens webbplats
- E-post från myndigheten
- JaMis.se
- Minoritet.se
- Via annan organisation
- På annat sätt. Beskriv vilket:

Hur upplevde ni stödet från myndigheten under ansökningsprocessen?

- Mycket bra
- Bra
- Varken bra eller dåligt
- Dåligt
- Hade ingen kontakt med MUCF under ansökningsprocessen

Vilket stöd hade du velat ha under ansökningsprocessen?

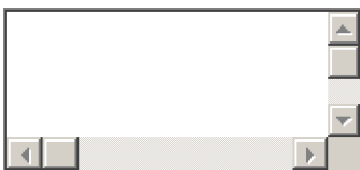
Fick ni projektpengar inom stödformen?

- Ja
- Nej

Hade ni genomfört projektet eller delar av projektet även om ni inte fått bidrag från MUCF?

- Ja
- Nej

Eventuell kommentar:

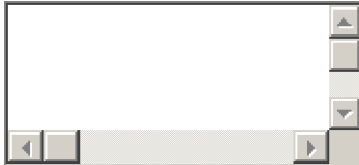

[Alternativt:]

Genomförde ni projektet eller delar av projektet trots att ni inte fick ett bidrag från MUCF?

- Ja
- Nej

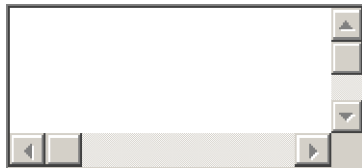
Eventuell kommentar:

Tycker ni att stödformen för att arbeta för jämställdhet och mot diskriminering inom den egna verksamheten bör finnas kvar?

- Ja
- Nej

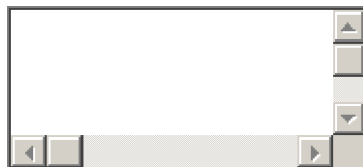
Förklara gärna varför:

Har ni tidigare arbetat med jämställdhet i er organisation?

Om ja, beskriv gärna kortfattat på vilket sätt.

- Ja

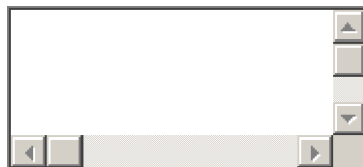

- Nej

Har ni tidigare arbetat med diskriminering i er organisation?

Om ja, beskriv gärna kortfattat på vilket sätt.

- Ja

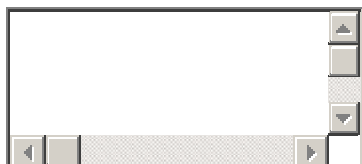
- Nej

Finns det andra typer av stöd som ni skulle vilja ha från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor? Ange vilka.

Det är möjligt att kryssa för flera alternativ.

- Bidragsgivning inom andra områden, exempelvis:
- Utbildning, exempelvis inom:
- Nätverksträffar eller erfarenhetsutbyten, till exempel:
- Annan typ av stöd, till exempel:

Om det finns något annat du vill passa på att säga till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor kan du göra det här.

Bilaga 4: Intervjuguider

Här presenteras de intervjuguider som användes i studien om bidragets syfte stämmer överens med de nationella minoritetsorganisationernas behov. Guiderna varierade något beroende på om organisationen sökt och blivit beviljad bidrag, sökt men fått avslag eller aldrig sökt bidrag inom stödformen. Inledningsvis gavs under samtliga intervjuer en bakgrund till varför intervjun gjordes:

Mellan 2011 och 2014 har svenska nationella minoritetsorganisationer haft möjlighet att söka projektpengar från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (tidigare Ungdomsstyrelsen). Utlysningen syftade till att stödja de nationella minoriteternas arbete för jämställdhet och mot diskriminering inom den egna verksamheten. I denna intervju gör vi en uppföljning av stödformen. Vi är mycket tacksamma för er medverkan.

Därefter ombads respondenterna beskriva sig själva och den organisation de representerade utifrån följande frågemall:

Bakgrund och organisation

Vad är din uppgift i organisationen?

Beskriv kortfattat syftet med er organisation. Hur länge har ni funnits som organisation? Har ni medlemmar? Hur många? Har ni andra projektpengar/finansiärer? Vilken är er huvudsakliga målgrupp?

Samtliga respondenter fick också frågor gällande om de tidigare jobbat med jämställdhet eller antidiskrimineringsarbete:

Tematisk erfarenhet

Har ni tidigare jobbat med jämställdhet i er organisation? Hur då?

Har ni tidigare jobbat mot diskriminering i er organisation? Hur då?

En avslutande fråga ställdes också till samtliga organisationer:

Framtida stöd

Vilket annat stöd skulle ni vilja ha från myndigheten? Till exempel bidragsgivning inom andra områden, utbildning, nätverksträffar, erfarenhetsutbyte, föreningsteknik?

Övriga intervjufrågor varierade något beroende på om organisationen sökt och blivit beviljad bidrag, sökt men fått avslag eller aldrig sökt bidrag inom stödformen. Nedan är intervjuguiderna redovisade enligt den indelningen.

Sökt och blivit beviljad

Utlysningen och projektarbete

Hur fick du/din organisation höra talas om möjligheten att söka projektpengar från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor?

Hur väl stämde syftet med utlysningen, som var jämställdhets- och diskrimineringsfrågor överens, med behovet i er organisation/projekt? Hur ser organisationens behov ut vad gäller andra tematiska områden?

Hur påverkade projektarbetet er organisation? Anser du att ni uppnådde de mål som ni satte i projektansökan, på vilket sätt? Hur lever projektet vidare idag?

Upplever du/din organisation att ni fått tillräckligt stöd från MUCF i ansökan till de utlysta projektpengarna?

Sökt och fått avslag

Utlysning och handläggning

Hur fick du/din organisation höra talas om möjligheten att söka projektpengar från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor?

Hur väl stämde syftet med utlysningen, som var jämställdhets- och diskrimineringsfrågor överens, med behovet i er organisation/projekt? På vilket sätt? Fanns det andra behov i er organisation som ni anser mer angelägna

Vad upplever ni är anledningen till att ni fick avslag?

Har ni trots avslaget kunnat genomföra hela eller delar av projektet?

Upplever du/din organisation att ni fått tillräckligt stöd från MUCF i ansökan till de utlysta projektpengarna? Var det något mer ni kunnat göra för att lyckas med er ansökan? Något mer som MUCF kunnat göra?

Inte sökt

Utlysning

Har ni hört talas om MUCF:s utlysningar om projektpengar till arbete med jämställdhet och mot diskriminering?

Om ja, vad var anledningen till att ni inte sökte? Har det att göra med temat för utlysningen? Information om utlysningen? Tidigare dåliga erfarenheten från MUCF? Tidsramar? Ansökningshandlingar?

Bilaga 5: Respondentförteckning

Förteckning över intervjupersoner. Kodning och kategori

Kodning	Kategori
Respondent 1	Sökt och blivit beviljad
Respondent 2	Sökt och blivit beviljad
Respondent 3	Sökt och blivit beviljad
Respondent 4	Sökt och blivit beviljad
Respondent 5	Sökt och blivit beviljad
Respondent 6	Sökt och blivit beviljad
Respondent 7	Sökt och blivit beviljad
Respondent 8	Sökt och blivit beviljad
Respondent 9	Sökt och blivit beviljad
Respondent 10	Sökt och blivit beviljad
Respondent 11	Sökt och fått avslag
Respondent 12	Sökt och fått avslag
Respondent 13	Sökt och fått avslag
Respondent 14	Sökt och fått avslag
Respondent 15	Sökt och fått avslag
Respondent 16	Aldrig sökt
Respondent 17	Aldrig sökt
Respondent 18	Aldrig sökt
Respondent 19	Aldrig sökt
Respondent 20	Aldrig sökt

Källa: Emerga Consulting AB.

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) 2015

projektledare **Helena Lundgren**
text **Sara de Haas**
språkgranskning **Emma Welander**
omslag **Christián Serrano**

distribution **MUCF, Box 17801, 118 94 Stockholm**
webbplats **www.mucf.se**
e-post **info@mucf.se**
tfn **08-566 219 00**

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

Vi tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. Vi ger stöd till föreningsliv, kommuner och internationellt samarbete.

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se och civilsamhällsfrågor

מאכט **itvériba** dásseárvu **voia** **JEKHIPE PERDALIFALDA** **VALTA** fábmó **SILA** syrjintä **NUPPÁSTALLAM** itvériba
מאכט **itvériba** dásseárvu **voia** **JEKHIPE PERDALIFALDA** **VALTA** fábmó **SILA** syrjintä **NUPPÁSTALLAM** itvériba
מאכט **itvériba** dásseárvu **voia** **JEKHIPE PERDALIFALDA** **VALTA** fábmó **SILA** syrjintä **NUPPÁSTALLAM** itvériba